

လူထုစိန်ဝင်း

မူပိုင်ခွင့်

စာပေ၊ ဂီတ၊ ပန်းချီ၊ ရုပ်ရှင် စသည့် အနုပညာလက်ရာများ၊
သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ၊ စက်မှုပစ္စည်းဆိုင်ရာ တီထွင်ဖန်တီးမှုများ၊
ဒီဇိုင်းများ၊ ဗိသုကာပုံစံများ၊ အမှတ်တံဆိပ်များ စသည့်
ဉာဏပစ္စည်း (intellectual property) များနှင့် ပတ်သက်၍
နိုင်ငံတကာ မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ။

မာတိကာ

အမှာ	က
နိဒါန်း	၁
❖ အစောဆုံး မူပိုင်ခွင့်နှင့် သဘောတူညီချက်	၇
❖ ကုန်သွယ်မှုဆက်စပ်ကဏ္ဍများဆိုင်ရာ ဉာဏပစ္စည်း မူပိုင်ခွင့်များ Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS)	၁၃
❖ TRIPS သဘောတူညီချက် နောက်ဆက်တွဲ	၄၃
❖ သဘင်သည်များ၊ ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူများနှင့် အသံလွှင့်လုပ်ငန်းများ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များ	၆၁
❖ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း	၇၅
❖ မူပိုင်ခွင့် အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း	၈၁

အမှာ

မူပိုင်ခွင့်ဆိုတာ နိုင်ငံတကာမှာတော့ မဆန်းတော့ပါဘူး။ နိစ္စရူဝ ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်နေပါပြီ။ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် အာရှ နိုင်ငံတော်တော်များများမှာတော့ တရုတ်ပြည်ကြီး ကမ္ဘာ့ကုန် သွယ်ရေးအဖွဲ့ကြီး(WTO)မှာ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာတော့မယ်ဆိုတဲ့ အချိန်လောက်ကျမှ ရေးကြီးခွင်ကျယ် ပြောဆိုလာကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

WTOရဲ့ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်တွေအနက်၊ နိုင်ငံတကာ မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်တွေကို လေးစားလိုက်နာ ရမယ်ဆိုတဲ့အချက်ပါဝင်ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်နဲ့ အာရှနိုင်ငံအများ စုက မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ဂျီနီဗာသဘောတူညီချက်များကို လက်မှတ် ထိုးမထားကြပါဘူး။ လက်မှတ်ထိုးမထားလေတော့ နိုင်ငံတကာက ဉာဏပစ္စည်း (Intellectual prorerity) ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များမှာ တရုတ်နိုင်ငံကိုအရေးယူတာမျိုးလုပ်လို့ မရပါဘူး။ လက်မှတ်မထိုး ထားတဲ့နိုင်ငံများဟာ အခြားနိုင်ငံတွေက ဉာဏပစ္စည်းတစ်ခုခု (စာအုပ်ဘာသာပြန်တာ၊ သီချင်းခွေနဲ့ ရုပ်ရှင်ခွေများ ကူးယူဖြန့်ချိ တာ၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာတစ်ခုခုကို ထပ်တူပုံတူပြု ထုတ်လုပ် တာ) စတဲ့ ကိစ္စများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင် ကြပါတယ်။ မူရင်းပိုင်ရှင်များထံက ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံလေ့

မရှိသလို အကျိုးခံစားခွင့် တစ်စုံတစ်ရာလည်း မပေးကြပါဘူး။ အလားတူပဲ သူတို့ပစ္စည်းတွေကိုလည်း တခြားနိုင်ငံတွေက လွတ်လွတ်လပ်လပ် ယူသုံးကြပါတယ်။ အဲဒီအတွက် ဘာအကျိုးခံစားခွင့်မှ တောင်းခံလို့ မရပါဘူး။ WTO အဖွဲ့ကြီးထဲ တရုတ်ပြည် ဝင်ရောက်မယ်ဆိုတော့ တရုတ်ပြည်မှာ ကြီးမားတဲ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးတွေဖြစ်နေတဲ့ ခိုးကူးခြင်း (pirating) လုပ်ငန်းတွေကို အနောက်နိုင်ငံများက ဝေဖန်ထောက်ပြကြပါတယ်။ ဒါတွေကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ပစ်ဖို့လည်း တောင်းဆိုကြပါတယ်။

တရုတ်နိုင်ငံကလည်း WTO ဝင်ခြင်းအားဖြင့် ရရှိလာမယ့် လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်ခွင့်မူများရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးတွေကို တွက်ဆပြီး ခိုးကူးတဲ့လုပ်ငန်းတွေကို တော်တော်လေးနှိမ်နင်းလာခဲ့ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း အာစီယံအဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာကတည်းက ခေတ်နဲ့လျော်ညီတဲ့ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေတစ်ရပ် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းဖို့ ဆောင်ရွက်နေကြောင်း၊ များမကြာမီကာလအတွင်း ပြဋ္ဌာန်းနိုင်တော့မှာဖြစ်ကြောင်း သိရပါတယ်။ ရှိနေတဲ့ ဥပဒေဟာ ကိုလိုနီခေတ်ကတည်းက ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့တာဖြစ်လေတော့ ခေတ်နဲ့မလျော်ညီတော့ပါဘူး။

လွတ်လပ်ရေးမရမီကတည်းက မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေဆိုတာ ရှိနေပေမယ့် လက်တွေ့အသုံးချမှုနည်းပါးလေတော့ အတော်များများက မြန်မာနိုင်ငံမှာ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေမရှိဘူးလို့တောင် ထင်မြင်ယူဆကြပါတယ်။ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေက ရှိပါတယ်။ မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက် (ဂျီနီဗာကွန်ဗင်းရှင်း) မှာ ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်း မရှိတာသာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုမရှိတော့ နိုင်ငံပြင်ပကိစ္စများမှာ ပြောပိုင်ဆိုပိုင်ခွင့်မရှိတာမျှသာဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်တွင်းမှာတော့ ရှိရင်းမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေနဲ့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါတယ်။

မြန်မာလူမျိုးများဟာ ရုံးပြင်ကနားရောက်မှာ စိုးရွံ့ကြပါတယ်။ တတ်နိုင်သမျှ တရားရုံးနဲ့ကင်းအောင် နေလေ့ရှိကြပါတယ်။ တော်ရုံထိခိုက်နစ်နာမှုများဆို တရားရုံးသွားရမှာစိုးတာနဲ့ ငြိမ်နေလိုက်ကြတာများပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ ရှိမှန်း မသိကြသူများပါတယ်။ တကယ်တော့ ဥပဒေက ရှိပါတယ်။ အသုံးပြုမှုမရှိသလောက် နည်းတာကြောင့် စီရင်ထုံး၊ ဖြတ်ထုံးများ နည်းပါးတာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

တရားဥပဒေမှာ ရှေးဖြတ်ထုံး၊ စီရင်ထုံးများက အင်မတန် အရေးကြီးပါတယ်။ တရားသူကြီးများဟာ ရှေးကရှိနေတဲ့ ဖြတ်ထုံး၊ စီရင်ထုံးများကို ကြည့်ပြီး အမှုကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြရတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ သင်ခန်းစာယူစရာ ကိစ္စတစ်ခု တင်ပြချင်ပါတယ်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးစ အချိန်လောက်မှာ စာရေးဆရာတစ်ယောက်ရဲ့ ဝတ္ထုကို စာရေးဆရာရဲ့ ခွင့်ပြုချက်မတောင်းခံဘဲ ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီတစ်ခုက ရုပ်ရှင်ရိုက်ပါတယ်။ စာရေးဆရာက တရားစွဲပါတယ်။ စာရေးဆရာအသင်းကိုလည်း တိုင်ကြားပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က စာရေးဆရာအသင်းရဲ့ ဥပဒေအကြံပေးအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေသူ ဝတ်လုံတော်ရကြီး ဒေါက်တာဦးသိန်းက အမှုကို ရက်ချိန်းတစ်ပတ်တောင်းပြီး သူ့စရိတ်နဲ့သူ အိန္ဒိယနိုင်ငံကို သွားပါတယ်။ မူပိုင်ခွင့်နဲ့ပတ်သက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှာ စီရင်ထုံးများ မရှိတာကြောင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ စီရင်ထုံးများကို လေ့လာဖို့ သွားရောက် ရှာဖွေစုဆောင်းတာပါ။ ဒါပေမယ့် ဝတ်လုံတော်ရကြီး စရိတ်အကုန်ခံသွားရတာ သွားရကျိုးမနပ်လိုက်ပါဘူး။ သူ အိန္ဒိယက ပြန်မရောက်ခင်လေးမှာပဲ စာရေးဆရာက ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီက ပေးတဲ့ ငွေ ၃၀၀၀ ကျပ်ကို လက်ခံပြီး အမှုကို ကျေအေးလိုက်ပါတယ်။

တကယ်လို့သာ စာရေးဆရာက ရုပ်သိမ်းမပေးဘဲ အမှုကို ဆက်လက်ရင်ဆိုင်မယ်ဆိုရင် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် တန်ဖိုးရှိလှတဲ့ စီရင်ထုံးတစ်ခု ကျန်ရစ်မှာ သေချာပါတယ်။

မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေဆိုတာ ကိုယ့်အကျိုးစီးပွားကိုကာကွယ်ပေးတာ ဖြစ်သလို သူ့အကျိုးစီးပွားကိုလည်း ကာကွယ်ပေးတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဉာဏပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သူတွေဖြစ်တဲ့ အနုပညာ လောကသားများသိရှိဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ ပြီးတော့ စီးပွားရေးလုပ်သူ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ရောင်းချသူ စတဲ့လုပ်ငန်းရှင်များလည်း သိရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေဆိုတာ ရှိပေမယ့် ကိုလိုနီခေတ်က ဥပဒေစာအုပ်ကြီးတွေထဲမှာသာရှိပါတယ်။ လူတိုင်း လူတိုင်း အလွယ်တကူဖတ်ရှုနိုင်တဲ့ စာအုပ်စာတမ်း မရှိပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် မိတ်ဆွေဥပဒေပညာရှင်များဆီက အပူကပ်ပြီး မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ စာအုပ်စာတမ်းများ ရှာဖွေဖတ်ရှုရပါတယ်။ ပြီးတော့ စာဖတ်သူများကို တစ်ဆင့်ပြန် ဖောက်သည်ချရပါတယ်။

ဒီစာအုပ်ပါ စာများဟာ ကြော်ငြာနဲ့ဈေးဝယ်လမ်းညွှန်မဂ္ဂဇင်းမှာ အခန်းဆက်အဖြစ်ရေးခဲ့တဲ့ ဆောင်းပါးများကို စုစည်းထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဓိကရည်ရွယ်ချက်က မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအကြောင်း သာမန်စာဖတ်ပရိသတ် အကြမ်းဖျင်းသိစေဖို့ ရည်ရွယ်တာကြောင့် လူများနားလည်တဲ့ စကားများနဲ့ပဲ မြန်မာပြန်ရေးသားခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေစကားအသုံးအနှုန်းများနဲ့ ညီညွတ်ချင်မှ ညီညွတ်ပါလိမ့်မယ်။

စာအုပ်အဖြစ် စုစည်းထုတ်ဝေမယ်ဆိုတော့ ဒီအတိုင်းရိုက်လိုက်လို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ဥပဒေဆိုင်ရာစကားများ စာများကို မြန်မာပြန်ရာမှာ ဥပဒေကျွမ်းကျင်သူမဟုတ်တာကြောင့် မူရင်းအဓိပ္ပာယ်ပျက်သွားစေမယ့်ပြန်ဆိုချက်များ ပါသွားမှာစိုးရိမ်မိပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် မူရင်းစာအုပ်နဲ့ ယှဉ်ဖတ်ပြီး အမှားအယွင်းအချွတ်အချော်

များကို ပြင်ဆင်သုတ်သင်ပေးဖို့ မိတ်ဆွေတရားရုံးချုပ်ရှေ့နေကြီး ဦးခင်မောင်အေးကို မေတ္တာရပ်ခံရပါတယ်။ ရှေ့နေကြီးကလေး စေတနာထားပြီး နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် မူရင်းစာအုပ်နဲ့ ယှဉ်ဖတ်ပြီး ပြင်ဆင်သုတ်သင်ပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒီအတွက် အထူးကျေးဇူး ဥပ ကာရတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ နောက်ပြီး မူလအခန်း ဆက်ဆောင်းပါးများကို လဆက် စိတ်ရှည်လက်ရှည် စောင့်ဆိုင်း ယူငင် ထည့်သွင်းခဲ့ကြတဲ့ ကြော်ငြာနဲ့ ဈေးဝယ်လမ်းညွှန်မဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာများကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါတယ်။ သူတို့ကျေးဇူး ကြောင့်သာမဟုတ်ရင် ဒီစာအုပ်ဖြစ်ပေါ်လာဖွယ် မရှိပါဘူး။

ဒီစာအုပ်ဟာ သာမန်စာဖတ်ပရိသတ်များအတွက်သာ ရည် ရွယ်ရေးသားခဲ့တာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဥပဒေစာအုပ်များရေးထုံးနဲ့ ညီညွတ်မှုမရှိတာများကိုလည်း နားလည်ပေးကြစေချင်ပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူမှု၊ ချွတ်ချော်လွဲမှားမှုများရှိခဲ့ပါက ထောက်ပြ ဝေဖန်အကြံပေးကြပါလို့လည်း စာဖတ်သူများကို အနူးအညွတ် မေတ္တာရပ်ခံလိုက်ပါတယ်။

လူထုစိန်ဝင်း
၁၃.၆.၂၀၀၅

နိဒါန်း

မြန်မာလူမျိုးများဟာ သဘာဝ အစဉ်အလာအရ ရုံးပြင်ကနား ရောက်ရမှာကို အင်မတန် ဝန်လေးတတ်ကြပါတယ်။ ထိခိုက် နစ်နာမှု တစ်စုံတစ်ရာ ကြုံကြိုက်ခဲ့လို့ မခံချင်စိတ်နဲ့ တရားစွဲဆိုတဲ့ အဆင့် ရောက်ခဲ့ပြီးတာတောင်မှ နောက်ပိုင်းကျတော့ တောင်း ပန် ကျေအေးသွားတတ်ကြပါတယ်။ သည်းခံခွင့်လွှတ်နိုင်တာ၊ သဘောထားကြီးကြီးထားနိုင်တာ ကောင်းတဲ့လက္ခဏာ ဖြစ်တာ မှန်ပေမယ့်လို့ တစ်ဖက်က စဉ်းစားကြည့်ပြန်တော့လည်း မကောင်း တဲ့သဘော တွေရှိရပါတယ်။

တချို့ကိစ္စများမှာ တရားရုံးတော်ရဲ့ စီရင်ထုံးအဖြစ် အစဉ် အလာ ရှိနေသင့်ပါတယ်။ မူပိုင်ခွင့်ဆိုတဲ့ ကိစ္စမျိုးဟာ အဲဒီလို ကိစ္စမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ မူပိုင်ခွင့် ကိစ္စကို အလေးအနက် သဘော မထားကြတဲ့အတွက် ပညာရှင်များရဲ့ မူပိုင်ခွင့်ကို ချိုးဖောက်ခံရ တာမျိုးတွေ အများအပြား ဒီနေ့အထိ တွေ့ရှိနေရပါသေးတယ်။ တချို့ကတော့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ မရှိသေးဘူးလို့ တောင် မှတ်ယူပြောဆိုနေကြပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံဟာ နိုင်ငံတကာ မူပိုင်ခွင့် သဘောတူစာချုပ်တွေ ကို ပါဝင် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မရှိသေးတာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာ့မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေဆိုတာ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၈၀ကျော်က တည်းက ရှိနေပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ် မူပိုင်အခွင့်အရေး

လူထုစိန်ဝင်း

အက်ဥပဒေ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်က ဗြိတိန်နိုင်ငံမှာ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့တဲ့ မူပိုင် အခွင့်အရေး အက်ဥပဒေကို အခြေခံပြီး ရေးဆွဲထားတဲ့ ဥပဒေဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီ ဥပဒေပုဒ်မ ၁ (၂) အရ မူပိုင်အခွင့်အရေးကို အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားတာက သုခုမ အနုပညာနဲ့ စာပေဆိုင်ရာ ဖန်တီးသော လုပ်ငန်းတစ်ခုကို ထုတ်လုပ်မှု၊ အဆင့်ဆင့် ကူးယူမှု၊ ခင်းကျင်းကပြမှု၊ တစ်ဆင့် ဟောပြောမှုစတဲ့ အခွင့်အရေး ဟူသမျှသည် အရင်းမူလ တီထွင်ဖန်တီးသူထံ၌သာ တည်ရှိစေရမယ်လို့ ဆိုထားပါတယ်။

အဲဒီအခွင့်အရေးကို အပိုင်းလေးပိုင်းခွဲပြီး ထပ်မံဖွင့်ဆိုထားပါသေးတယ်။

(က) မူရင်းစာကို ဘာသာပြန်၍ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ထပ်ဆင့် ကူးခြင်း၊ ထိုစာပါအတိုင်း ဇာတ်ခင်းကျင်းပြသခြင်း၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း။

(ခ) ပြဇာတ်တို့တွင် ၎င်းပြဇာတ်ကို ဝတ္ထုသွားသဖွယ် ပြန်၍ ရေးသားထုတ်ဝေခြင်း။

(ဂ) ဝတ္ထုနှင့် အခြားဝတ္ထုမဟုတ်သော စာပေတို့ကို ပြဇာတ်အနေနှင့် ပြန်ရေး၍ ခင်းကျင်းပြသခြင်း။

(ဃ) စာပေ၊ ပြဇာတ်၊ ဂီတစသော ကိစ္စတို့တွင် ဓာတ်ပြားသွင်းခြင်း၊ ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အခြားစက်ကိရိယာတို့ဖြင့် အဆင့်ဆင့် ပြန်လည်ကူးယူ ခင်းကျင်းပြသခြင်း ဟူ၍ဖြစ်သည်။

၎င်းအခွင့်အရေးတို့ကို မူလတီထွင် ဖန်တီးသူသာလျှင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေအရ တီထွင်ဖန်တီးမှုတစ်ခုကို တီထွင်ဖန်တီးသူ အသက်ထင်ရှားရှိနေစဉ် ကာလနဲ့ ၎င်း ကွယ်လွန်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၅၀ အထိ တီထွင်

ဖန်တီးသူရဲ့ အမွေဆက်ခံခွင့်ရှိသူတို့က ပိုင်ဆိုင်သည်လို့ သတ်မှတ်ထားပါတယ်။

စာရေးဆရာ နှစ်ဦး၊ သုံးဦးပေါင်းစပ်ရေးသားပြုစုတဲ့ လက်ရာမျိုးကိုလည်း သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်း ပေးထားပါသေးတယ်။ ဥပဒေပုဒ်မ (၁၆) အရ စပ်တူရေးတဲ့ ကိစ္စမှာ တစ်ယောက် ကွယ်လွန်သော်ပထမ ကွယ်လွန်သူ စာရေးဆရာ၏ နောက်နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကာလ၊ သို့တည်းမဟုတ် ကျန်ရစ်သူ စာရေးဆရာ၏ သက်တမ်း ကုန်ဆုံးသည်အထိ ကာလ၊ ဤကာလနှစ်ရပ်တွင် များရာ ရှည်ရာ ကာလကို မူပိုင်ခွင့်အရေးကာလ ဖြစ်ရမယ်လို့ သတ်မှတ်ထားပါတယ်။

ကိုယ်တိုင် ရေးသားပြုစုတာဖြစ်ပေမယ့်လို့ လခစားအဖြစ် တာဝန်ယူလုပ်ကိုင်နေခိုက် အလုပ်တာဝန်အရ ရေးသားခြင်း၊ အလုပ်ရှင်က တာဝန်ပေး စေခိုင်းလို့ ရေးသားခြင်း၊ အလုပ်သင်အဖြစ် လုပ်ကိုင်နေစဉ် ရေးသားခြင်း စတဲ့ကိစ္စများမှာတော့ မူပိုင်ခွင့် မရှိပါဘူး။ အခကြေးငွေပေး စေခိုင်းတဲ့ အလုပ်ရှင်က မူပိုင်ခွင့် ရရှိပါတယ်။

ကိုယ်ပိုင်လေ့လာရန်၊ သုတေသနလုပ်ရန်၊ ဝေဖန်ရန် ကူးယူခြင်း၊ ကောက်နုတ်ဖော်ပြခြင်း၊ သတင်းစာတွင် အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြခြင်း စတာတွေကိုတော့ မူပိုင်ခွင့်ကို ထိပါးခြင်းမရှိလို့ ခွင့်ချက်ထားပါတယ်။

မူပိုင်ခွင့်ကို ချိုးဖောက်ထိပါးခံရလျှင် ခံရသူက နည်းလမ်းနှစ်သွယ်နဲ့ အရေးယူနိုင်ပါတယ်။ ပထမနည်းလမ်းကတော့ ပြစ်မှုကြောင်းအရ ၁၉၁၄ ခု မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေပုဒ်မ (၇)(၈)(၁၀) တို့နဲ့ ပထမတန်း အာဏာရ ရာဇဝတ် တရားသူကြီးရုံးမှာ တိုင်ကြားလျှောက်ထားနိုင်ပါတယ်။

ပြစ်မှုကြောင်းအရ မတိုင်ကြားလိုက နစ်နာမှုအတွက် တရားမကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုနိုင်ပါတယ်။ ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲ

လူထုစိန်ဝင်း

ဆိုခြင်းကို ကာလ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက် မရှိပေမယ့် တရားမကြောင်းအရ စွဲဆိုခြင်းကိုတော့ မူပိုင်ခွင့် ဖောက်ဖျက်သည့် နေ့မှ ၃ နှစ်အတွင်း စွဲဆိုရမည်လို့ ပြဋ္ဌာန်းထားရှိပါတယ်။

နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်းမှာ ကိုယ်ပိုင် မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေတွေရှိသလို နိုင်ငံတကာ လိုက်နာကျင့်သုံးကြတဲ့ နိုင်ငံတကာ မူပိုင်ခွင့် သဘောတူ စာချုပ်တွေလည်း အများအပြား ရှိပါတယ်။ အဓိကအကျဆုံး မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းကြီးကတော့ ကုလသမဂ္ဂ လက်အောက်ခံ The World Intellectual Property Organization (WIPO) လို့ခေါ်တဲ့ အဖွဲ့ကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဂျီနီဗာမြို့မှာ ဌာနချုပ် ထားရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးမှာ “ဉာဏပစ္စည်း” ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကို နိုင်ငံအချင်းချင်း ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် မြှင့်တင်ရန်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၉၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့အထိ ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားတဲ့ နိုင်ငံပေါင်း ၁၆၁ နိုင်ငံ ရှိပါတယ်။

လူသားတို့ ဉာဏ်ရည် အစွမ်းအစသည် အနုပညာလုပ်ငန်းအားလုံးနှင့် တီထွင်မှုအားလုံး၏ အရင်းအမြစ် ဖြစ်သည်။ ဤလုပ်ငန်းများသည် လူဖြစ်ရကျိုးနပ်စေသော ဘဝအတွက် အာမခံချက် ဖြစ်သည်။ အနုပညာလက်ရာများနှင့် တီထွင်မှုများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် ဝါယမ စိုက်ထုတ်၍ အာမခံချက်ပေးရန်မှာ နိုင်ငံတော်၏ တာဝန် ဖြစ်သည်။ ဝီပို (WIPO) က ချမှတ်ထားတဲ့ သဘောထားဆောင်ပုဒ် ဖြစ်ပါတယ်။

Intellectual Property လို့ခေါ်တဲ့ “ဉာဏပစ္စည်း” ဆိုရာမှာ နှစ်မျိုးနှစ်စားပါဝင်တယ်လို့လည်း ဝီပိုက သတ်မှတ်ထားပါတယ်။

- (၁) စက်မှုပစ္စည်းပိုင်းဆိုင်ရာ တီထွင်မှုများ၊ အမှတ်တံဆိပ်များ၊ စက်မှုဒီဇိုင်းများ။

(၂) မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ စာပေ၊ ဂီတ၊ အနုပညာ၊ ဓာတ်ပုံပညာ နှင့် ရုပ်မြင်သံကြား လုပ်ငန်းများ။

ဝီပိုကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့တာက ၁၉၆၇ ခု ဂျူလိုင် ၁၄ စတော့ဟုမ်း သဘောတူညီချက် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ချိန်က ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်မှာ စတင်အသက်ဝင်ခဲ့ပါတယ်။

ဝီပိုရဲ့ အခြေခံကတော့ ၁၈၈၃ ခု၊ ပဲရစ် သဘောတူညီချက် ဖြစ်တဲ့ စက်မှုပစ္စည်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး သဘောတူညီ ချက်နဲ့ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဘန်းမြို့မှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ ၁၈၈၆ ခု၊ စာပေနှင့် အနုပညာလုပ်ငန်းများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး သဘောတူညီချက်တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ် ရောက်တော့ ဝီပိုဟာ ကုလသမဂ္ဂရဲ့ လက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းခံရပါတယ်။

ဝီပိုအဖွဲ့ထဲကို ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်း ပါဝင်နိုင်ပါ တယ်။ ၁၉၆၇ ခု စတော့ဟုမ်း သဘောတူညီချက်၊ ၁၉၇၁ ခု ပဲရစ်သဘောတူညီချက်နဲ့ ဘန်းသဘောတူညီချက်များကို သဘော တူ ထောက်ခံကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးတဲ့ နိုင်ငံတိုင်း အဖွဲ့ဝင် အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရပါတယ်။

အစောဆုံး မူပိုင်ခွင့်သဘောတူညီချက်

စာပေနှင့် အနုပညာလုပ်ငန်းများ မူပိုင်ခွင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တစ်ရပ်အဖြစ် အစောဆုံးပေါ်ထွက်လာတာကတော့ ၁၈၈၆ခု နှစ် ဘန်းသဘောတူညီချက် ဖြစ်ပါတယ်။

၁၈၈၆ ခုနှစ် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဘန်းမြို့မှာ ကျင်းပတဲ့ ညီလာခံက ရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့တာဖြစ်လို့ ဘန်းသဘောတူညီချက်လို့ ခေါ်ဆိုခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၈၉၆ခု ပဲရစ်ညီလာခံနဲ့ ၁၉၀၈ ခု ဘာလင်ညီလာခံတို့မှာ ထပ်မံပြင်ဆင်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ်မှာ ဘန်းမြို့တော်မှာ အပြည့်အစုံ တင်သွင်းခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၂၈ ခု ဥရောပညီလာခံ၊ ၁၉၄၈ ခု ဘရပ်ဆယ်ညီလာခံ၊ ၁၉၆၇ခု စတော့ဟုမ်းညီလာခံနဲ့ ၁၉၇၁ ခု ပဲရစ်ညီလာခံတို့မှာ ထပ်မံ ပြင်ဆင်ခဲ့ကြပါသေးတယ်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်မှာလည်း ထပ်မံဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်မှုများ လုပ်ပါသေးတယ်။ ၁၉၉၇ ခု၊ မတ် ၂ရက်နေ့အထိ သဘောတူလက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့တဲ့ နိုင်ငံပေါင်း ၁၂၁ နိုင်ငံ ရှိပါတယ်။

သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးထားပေမယ့်လို့ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၊ အစိုးရ ဒါမှမဟုတ် လွှတ်တော်များက အတည်

လူထုစိန်ဝင်း

ပြုပြီးမှ လက်မှတ်ရေးထိုး သဘောတူထားမှု အသက်ဝင်ပါတယ်။ အတည်ပြုချက်များကို ဝီပိုအဖွဲ့ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ တင်ပြ ကြရပါတယ်။ ဘန်း သဘောတူညီချက်ကို အခြေခံမှုကြီး ၃ရပ် အပေါ်မှာ ချမှတ်ထားပါတယ်။ အဲဒါအပြင် အနိမ့်ဆုံး ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှု ပေးဖို့ စည်းကမ်းချက်များနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ အတွက် အထူးစည်းကမ်းချက်များလည်း ရှိပါသေးတယ်။

အခြေခံမှုကြီး ၃ ရပ်

- (၁) သဘောတူညီချက်တွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထား သော နိုင်ငံတစ်ခုခု၌ စတင်ပေါ်ထွက်လာသည့် လုပ်ငန်း များကို (ရေးသားပြုစုသူသည် အဆိုပါ နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံသား ဖြစ်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အဆိုပါ နိုင်ငံတွင် မူလ ပထမ စတင် ထုတ်ဝေသော လုပ်ငန်းဖြစ်လျှင်သော် လည်းကောင်း) ကျန်လက်မှတ်ရေးထိုးထားကြသော နိုင်ငံတိုင်းက မိမိနိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှု ပေးသကဲ့သို့ အလားတူ ပေးရ မည်။
- (၂) ယင်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများသည် လုပ်ထုံး လုပ် နည်းများနှင့် ညီညွတ်မှု ရှိရမည် ဟူသော ခြွင်းချက်မျိုး မရှိစေရ။ (အလိုအလျောက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု)
- (၃) ယင်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုသည် မူရင်းနိုင်ငံ၌ ကာ ကွယ်စောင့်ရှောက်မှုရှိသည် ဟူသော အချက်နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်စေရမည်။ (ကာကွယ်စောင့် ရှောက်မှု လွတ်လပ်ခြင်းမူ)

အနိမ့်ဆုံးကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စံများ

လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးရန် အခွင့်အရေးများ၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ကာလသတ်မှတ်ချက်များမှာ -

(က)လုပ်ငန်းများဟု ဆိုရာ၌ စာပေဆိုင်ရာ၊ သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ၊ အနုပညာလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ မည်သည့် အရာမဆို မည်သည့် အနေအထား၊ မည်သည့်ပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့် တင်ပြသည် ဖြစ်စေ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးရေး၌ ပါဝင်ရမည်။

(ခ) တစ်စုံတစ်ရာ ခွင့်ပြုထားသော ကြိုတင်သတ်မှတ်ချက်များ၊ ကန့်သတ်ချက်များနှင့် ခြွင်းချက်များမှအပ အောက်ပါ အားလုံးတို့သည် မူပိုင်ခွင့် တောင်းခံရန် လုံးဝ လိုအပ်သော အရာများ ဖြစ်သည်ဟု အသိအမှတ် ပြုရမည်။

- ◆ ဘာသာပြန်ဆိုခွင့်
- ◆ မှီငြမ်းမှုပြုခွင့်၊ စိစစ်မှုပြုခွင့်
- ◆ ဇာတ်၊ ဂီတဇာတ်၊ ဂီတ စသည်တို့ကို လူအများရှေ့တွင် တင်ဆက်ပြသခွင့်
- ◆ စာပေလုပ်ငန်းများကို လူအများရှေ့တွင် ရွတ်ဆိုခွင့်
- ◆ ယင်းလုပ်ငန်းများ တင်ဆက်ပြသခြင်းကို လူအများအား ဆက်သွယ်ပြောဆိုခွင့်
- ◆ အသံလွှင့်ခွင့် (သဘောတူ လက်မှတ် ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံအနေဖြင့် မူပိုင်ခွင့် တောင်းခံရန် လိုအပ်မှုအစား သင့်တင့်မျှတသော အခကြေးငွေ ရပိုင်ခွင့်ကိုသာ လျှင် ပေးထားခြင်းမျိုး ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်)

လူထုစိန်ဝင်း

◆ မည်သည့် ပုံသဏ္ဍာန်၊ မည်သည့် ပုံစံဖြင့် ဖြစ်စေ ထပ်ဆင့် ကူးယူလွတ်လပ်ပိုင်ခွင့် (အချို့သော အထူး ကိစ္စရပ်များတွင် မူရင်းလုပ်ငန်း၏ ပုံမှန်အသုံးပြုမှုနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်စေသော ထပ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရေးသားပြုစုသူ၏ တရားဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သော အကျိုးစီးပွားကို နစ်နာထိခိုက်မှု မရှိခြင်း၊ ဂီတလုပ်ငန်း များနှင့် အသံသွင်းဓာတ်ပြားလုပ်ငန်းများတွင် သဘော တူ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံက သင့်တင့်မျှတ သော အခကြေးငွေ ရပိုင်ခွင့် ပေးအပ်ထားခြင်း စသည် တို့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံက မူပိုင်ခွင့် အခွင့်အာဏာ တောင်းခံခြင်း မပြုဘဲ ထပ်ဆင့် ထုတ်လုပ် ခြင်းကို ခွင့်ပြုမှု ရှိကောင်း ရှိနိုင်သည်)

◆ လုပ်ငန်းကို ရုပ်မြင်သံကြားလုပ်ငန်း၏ အခြေခံအဖြစ် အသုံးပြုခွင့်၊ ယင်းရုပ်မြင်သံကြားလုပ်ငန်းကို ထပ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဖြန့်ဖြူးခြင်း၊ အများပြည်သူရှေ့မှောက်၌ တင်ဆက်ပြသခြင်းဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့် စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

သဘောတူညီချက်သည် ရေးသားပြုစုသူ၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် အမည်နာမကို ထိခိုက်နစ်နာစေသော မည်သည့် ဖျက်ဆီးမှု၊ သို့မဟုတ် ပုံသဏ္ဍာန်ဖျက်ဆီးမှု၊ ပြုပြင်စီရင်မှု၊ သို့မဟုတ် အခြားသော နာမည်ဂုဏ်သတင်း ကျဆင်းစေမှု စသည်တို့ကို ကန့်ကွက်ပြောဆို ပိုင်ခွင့်ကိုလည်း ပေးအပ်ထားပြီး လုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ရေးသားပြုစုသူက ကျင့်ဝတ်အရ မူပိုင်ခွင့် (moral rights) ကို တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်လည်း ပြုထားသည်။

(ဂ) မူပိုင်ခွင့်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ကာလ သတ်မှတ်ခြင်း နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယေဘုယျစည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်မှာ ရေးသားပြုစုသူ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ပြီး နှစ် ၅၀

ပြည့်မြောက် ကုန်ဆုံးချိန်အထိ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤ
 ယေဘုယျ စည်းမျဉ်း၌ ခြွင်းချက်များ ရှိသည်။ အမည်
 မဖော်သော၊ သို့တည်းမဟုတ် ကလောင်အမည်ဝှက်ဖြင့်
 ရေးသားပြုစုသော လုပ်ငန်းများတွင် ယင်းလုပ်ငန်းအား
 တရားဥပဒေနှင့် အညီ အများပြည်သူအား တင်ပြပြီး
 နှစ် ၅၀ ကုန်ဆုံးသောကာလတွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်
 မှု ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ရှိသည်။ ခြွင်းချက်အားဖြင့်
 ကလောင်အမည်ဝှက်ဖြင့် ပြုစုသူက မိမိ၏ အမည်နာမ
 စစ်မှန်ကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာ သံသယ ဖြစ်ပွားစရာ
 မရှိခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ရေးသားပြုစုသူက
 ယင်းကာလအတွင်း မိမိ ရေးသားပြုစုကြောင်း ထုတ်ဖော်
 ပြောကြားခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း ယေဘုယျစည်းမျဉ်း
 သတ်မှတ်ချက်အတိုင်း ကျင့်သုံးရမည်။

ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံကြီး၏ ကျင့်ထုံးများနှင့်အညီ
 ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများဟု သတ်မှတ်ခြင်း ခံရသော နိုင်ငံများသည်
 အချို့သော လုပ်ငန်းများကို အချို့သော အခြေအနေများ၌ ကာကွယ်
 စောင့်ရှောက်မှု ဆိုင်ရာ အနိမ့်ဆုံး သတ်မှတ်ချက်များမှ ကင်းလွတ်
 ၍ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းနှင့် ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းတို့ ပြုခွင့် ရှိ
 သည်။

ဘန်း သမဂ္ဂ၌ အထွေထွေညီလာခံနှင့် အမှုဆောင် ကော်မတီ
 ဟူ၍ ရှိသည်။ စတော့ဟုမ်းအက်ဥပဒေကို အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့်
 အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာအပိုင်းကို ဖြစ်စေ၊ နောက်ဆုံး စည်းကမ်း
 သတ်မှတ်ချက်များကို ဖြစ်စေ လက်ခံသော အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတိုင်း
 သည် အထွေထွေ ညီလာခံ၌ အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်သည်။ အမှုဆောင်
 ကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်များကို သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများထဲမှ ရွေးချယ်

လူထုစိန်ဝင်း

တင်မြောက်သည်။ ရုံးစိုက်ရာ နိုင်ငံဖြစ်သော ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံမှာ
ခြွင်းချက် ဖြစ်သည်။

၁၉၉၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီ ၁ရက်နေ့၌ အမှုဆောင်ကော်မတီဝင်
နိုင်ငံပေါင်းမှာ ၃၀ ဖြစ်သည်။ ၂ နှစ်တစ်ကြိမ်ကျ လုပ်ငန်းအစီ
အစဉ်များ ချမှတ်ခြင်း၊ ဘတ်ဂျက် သတ်မှတ်ခြင်းတို့သည် အထွေ
ထွေ ညီလာခံ၏ လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

(နိုင်ငံတကာ မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များမှာ
အဓိကအကျဆုံး ဖြစ်တဲ့ ဘန်း သဘောတူညီချက် (၁၈၈၆)ကို
ကောက်နုတ်ဘာသာပြန်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။)

ကုန်သွယ်မှုဆက်စပ်ကဏ္ဍများဆိုင်ရာ ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်များ

Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS)

ဘန်းသဘောတူညီချက် (၁၈၈၆)ကို အကြိမ်ကြိမ် ပြင်ဆင်၊ ဖြည့်စွက်၊ ဖြုတ်၊ ပယ် စတာတွေ လုပ်ခဲ့တဲ့အထဲမှာ ၁၉၇၁ ခုနှစ်က ပြင်သစ် နိုင်ငံ၊ ပဲရစ်မြို့မှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ ညီလာခံဟာ အရေးပါတဲ့ ညီလာခံ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အဲဒီညီလာခံမှာ WIPO အဖွဲ့နဲ့ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ WTO တို့ ညှိနှိုင်း သဘောတူညီ ခဲ့တဲ့ အချက်များကို အတည်ပြုနိုင်ခဲ့တဲ့အတွက် ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီ သဘောတူညီချက်ကို TRIPS သဘောတူညီချက် (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) ကုန်သွယ်မှု ဆက်စပ်ကဏ္ဍများဆိုင်ရာ ဉာဏပစ္စည်း မူပိုင်ခွင့်များ လို့ ခေါ်ပါတယ်။

လူထုစိန်ဝင်း

အပိုဒ် (၁)

သမဂ္ဂထူထောင်ခြင်း

ဤသဘောတူညီချက် ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံများသည် မိမိတို့ နိုင်ငံအတွင်းရှိ စာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာများကို ဖန်တီးသော ပညာရှင်တို့၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းထားသည့် သမဂ္ဂတွင် ပါဝင်ကြသည်။

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းပြုသည့် လုပ်ငန်းများမှာ

- (၁) စာပေနှင့် အနုပညာလုပ်ငန်းများ
- (၂) သတ်မှတ်ချက်ရှိရန် လိုအပ်မှု ရှိကောင်းရှိနိုင်သည့် အရာများ
- (၃) ဆင့်ပွားလုပ်ငန်းများ
- (၄) တရားဝင် စာကိုယ်များ
- (၅) စုစည်းတင်ပြချက်များ
- (၆) ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူး ခံစားသူများ
- (၇) အသုံးချအနုပညာနှင့် စက်မှုဒီဇိုင်းများ
- (၈) သတင်းများ စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

(၁) စာပေနှင့် အနုပညာလုပ်ငန်းများဟူသော ဖော်ပြချက် တွင် စာပေ၊ သိပ္ပံပညာနှင့် အနုပညာနယ်ပယ်မှ ထုတ်လုပ်ခဲ့သမျှ အရာအားလုံး မည်သည့် ပုံစံ၊ မည်သည့် သဏ္ဍာန်ဖြင့် ရှိသည် ဖြစ်စေ ပါဝင်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စာအုပ်များ၊ လက်ကမ်း ကြော်ငြာ စာရွက်များနှင့် အခြားစာများ၊ သင်ကြားပို့ချချက်များ၊ မိန့်ခွန်းများ၊ တရားဟောပြောချက်များနှင့် အခြားအလားတူ လုပ်ငန်း များ၊ သဘင်၊ ဇာတ်နှင့် ဇာတ်ဝင်သီချင်း ဂီတများ၊ အသံမထွက် ဘဲ အမှုအရာသက်သက်ဖြင့် သရုပ်ဖော်ကပြသည့် dump show

များအတွက် ဖန်တီးထားသည့် တေးဂီတနှင့် အခြား ဖျော်ဖြေမှုများ၊ စကားလုံးပါသော သို့တည်းမဟုတ် စကားလုံးမပါသော ဂီတ ဖွဲ့စည်းမှုများ၊ ရုပ်ရှင်ပညာလုပ်ငန်းများနှင့် ရုပ်ရှင်ပညာလုပ်ငန်း ကဲ့သို့သော နည်းလမ်းစဉ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသော လုပ်ငန်းများ၊ ပုံဆွဲလက်ရာများ၊ ပန်းချီလက်ရာများ၊ ဗိသုကာ၊ ပန်းပု၊ ရုပ်ထွင်းနှင့် ပုံနှိပ်လက်ရာများ၊ ဓာတ်ပုံလုပ်ငန်းများနှင့် ဓာတ်ပုံလုပ်ငန်းကဲ့သို့ သော နည်းလမ်းစဉ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသော လုပ်ငန်းများ၊ အသုံးချ အနုပညာ လုပ်ငန်းများ၊ သရုပ်ဖော်ပုံများ၊ မြေပုံများ၊ စီမံကိန်း များ၊ စကားချုပ်များ၊ ပထဝီဝင်ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ပုံစံများနှင့် ဖြစ်စေ၊ ဗိသုကာပညာရပ်ဆိုင်ရာ ပုံများနှင့်ဖြစ်စေ၊ ပထဝီမြေပြင် အနေအထားပြ မြေပုံများနှင့်ဖြစ်စေ၊ သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာ ပုံများ နှင့် ဖြစ်စေ ဆက်နွယ်လျက်ရှိသော သုံးဖက်မြင် လက်ရာများ စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

(၂) တစ်စုံတစ်ရာသော ရုပ်ဒြပ်ပုံစံဖြင့် သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိခဲ့လျှင် ယေဘုယျလက်ရာများ၊ သို့တည်းမဟုတ် အမျိုးအစား သတ်မှတ် ခွဲခြားထားသော လက်ရာများအား ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုပေးရန် သို့တည်းမဟုတ် မပေးရန်ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံ တစ်ခုချင်းစီက ဥပဒေဖြင့် သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်။

(၃) စာပေ၊ သို့မဟုတ် အနုပညာ လက်ရာများနှင့် တေးဂီတ များအား ဘာသာပြန်ခြင်း၊ မှီးငြိမ်းပြုခြင်း၊ အခြားနည်း ပြုပြင် ပြောင်းလဲခြင်း စသည်တို့တွင် မူရင်းလုပ်ငန်း၏ မူပိုင်ခွင့်ကိစ္စကို ထိခိုက်ခြင်း မရှိစေဘဲ မူရင်းလက်ရာအဖြစ် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှု ပေးရမည်။

(၄) ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး သဘော လက္ခဏာဆောင်သော အစိုးရစာအုပ်စာတမ်းများနှင့် ယင်း

လူထုစိန်ဝင်း

အဆိုပါ စာအုပ်စာတမ်း ဘာသာပြန်များအား ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှု ပြု၊ မပြု ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်ခုချင်းစီက ဥပဒေဖြင့် သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်။

(၅) စွယ်စုံကျမ်း၊ စာပေညွှန်ပေါင်းကျမ်းစသည်တို့ကဲ့သို့သော စာပေ၊ သို့မဟုတ် အနုပညာလက်ရာများသည် စုစည်းဖော်ပြရာတွင် ပါဝင်သောအကြောင်းအရာများအား ရွေးချယ်ခြင်း၊ စိစစ်ခြင်း စသည့်အကြောင်းများကြောင့် ဉာဏဖန်ဆင်းမှုများတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ စုစည်းထားမှုတွင် ပါဝင်သော လက်ရာတစ်ခုချင်းစီ၏ မူပိုင်ခွင့်ကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိစေဘဲ ဉာဏဖန်ဆင်းမှုတစ်ခုအဖြစ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပြုရမည်။

(၆) ဤအပိုဒ်တွင် ဖော်ပြထားခဲ့သော လုပ်ငန်းအားလုံးသည် သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံအားလုံး၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားရရှိစေရမည်။ ဤကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ရေးသားဖန်တီးသူနှင့်သူ၏ အမွေဆက်ခံသူများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် အသုံးပြုရမည်။

(၇) ဤသဘောတူညီချက် အပိုဒ် ၇(၄) ပါ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များအရ အသုံးချအနုပညာလက်ရာများ၊ စက်မှုဒီဇိုင်းများ၊ ပုံစံများနှင့် ပတ်သက်၍ ဥပဒေများကို မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ခြင်း ပြုမည်ဆိုသောကိစ္စရပ်မှာ သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ယင်းလက်ရာများ၊ ဒီဇိုင်းများနှင့် ပုံစံများအား မည်သို့သော စည်းကမ်းချက်များဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ပြုမည်ဆိုသော ကိစ္စမှာလည်း သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်။

မူရင်း အစပျိုးခဲ့သော နိုင်ငံတွင် ဒီဇိုင်းများ၊ ပုံစံများအဖြစ်သာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပြုခဲ့လျှင် အခြားသမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံတစ်ခုတွင်

လည်း ဒီဇိုင်းများ၊ ပုံစံများအဖြစ်သာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ရရှိခံစားနိုင်သည်။ သို့သော် မူရင်း အစပျိုးခဲ့သော နိုင်ငံ၌ ဒီဇိုင်းများ၊ ပုံစံများအဖြစ် အထူးသတ်မှတ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက် မှု ပြုခြင်း မရှိခဲ့လျှင် ယင်းလက်ရာများအား အနုပညာလက်ရာ များအဖြစ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပြုရမည်။

(၈) ဤသဘောတူညီချက်၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုသည် နေ့စဉ်သတင်းများနှင့် ပုံနှိပ်သတင်းများ လက္ခဏာဆောင်သည့် အကြောင်းအရာသာဖြစ်ခဲ့လျှင် အကျုံးဝင်သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိစေရ။

အပိုဒ် (၂)

အချို့လက်ရာများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းတွင် ဖြစ်လာဖွယ်ရှိသော ကန့်သတ်ချက်များ

- (၁) တချို့သော မိန့်ခွန်းများ
- (၂) ဟောပြောချက်များ၊ မိန့်ခွန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အချို့သော အသုံးပြုမှုများ
- (၃) ယင်းလက်ရာများ စုစည်းလုပ်ဆောင်ပိုင်ခွင့်။

(၁) အထက်ဖော်ပြပါ အပိုဒ် (၁) အရ ကာကွယ်မှုပြုခြင်းမှ နိုင်ငံရေးမိန့်ခွန်းများ၊ တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်၌ ပြောကြားခဲ့သော စကားများအား တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ၊ အပြည့်အစုံဖြစ်စေ အသုံးပြုခြင်းကို ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုရန်မှာ သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စ ဖြစ်သည်။

(၂) လူအများရှေ့တွင် ပြောကြားခဲ့သော ဟောပြောချက်များ၊ မိန့်ခွန်းများနှင့် အလားတူ သဘာဝရှိသော ကိစ္စများကို သတင်းစာတွင် ပြန်လည်ဖော်ပြခြင်း၊ အသံလွှင့်ခြင်း၊ လူအများထံသို့ ကြေးနန်းဖြင့် ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်း စသည့် ဤသဘော တူညီချက် အပိုဒ်(၁၁) ဖော်ပြချက်များတွင်ပါရှိသည့်အတိုင်း သတင်းလုပ်ငန်း

လူထုစိန်ဝင်း

အတွက် ရည်ရွယ်သည့် ကိစ္စသက်သက် ဖြစ်ခဲ့လျှင် ကာကွယ်မှု ပြုရန် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ခြင်း ကိစ္စမှာလည်း သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ ၏ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်။

(၃) မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ရှေ့စာပိုဒ်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ကိစ္စရပ် များအား စုစည်းပေါင်းရုံးမှု ပြုလုပ်ရာ၌ မူလဖန်တီးသူ ကာယကံ ရှင်သည် မူပိုင်ခွင့်ကို တစ်ဦးတည်း ခံစားခွင့်ရှိစေရမည်။

အပိုဒ် (၃)

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခွင့် ရရှိရေးအတွက် သတ်မှတ်ချက်များ

(၁) ဖန်တီးပြုစုသူ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရာ ဒေသ

(၂) ဖန်တီးပြုစုသူ နေထိုင်ရာဒေသ

(၃) ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော လက်ရာ

(၄) တစ်ပြိုင်တည်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော လက်ရာ

(၁) ဤစာချုပ်အရ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပြုခြင်းကို

(က) သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခုခု၏ နိုင်ငံသားဖြစ်သူနှင့် ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခြင်း ပြုထားသည်ဖြစ်စေ၊ မပြုသည်ဖြစ်စေ ၎င်းဖန်တီးပြုစုထားသောလက်ရာ။

(ခ) သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၏ နိုင်ငံသား မဟုတ်သူများအတွက် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံ တစ်ခုခုတွင် ပထမဆုံး ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော သို့မဟုတ် သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံတစ်ခုနှင့် သမဂ္ဂဝင် မဟုတ် သော နိုင်ငံတစ်ခုတို့၌ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေ သောလက်ရာတို့ ခံစားရရှိနိုင်သည်။

(၂) သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၏ နိုင်ငံသားမဟုတ်သော်လည်း သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံ တစ်ခုခုတွင် အမြဲတမ်းနေထိုင်သူဖြစ်ခဲ့လျှင် ဤ စာချုပ်ပါ ရည်ရွယ်ချက် ကိစ္စများအတွက်လည်းကောင်း၊ ထိုသူ

အား ယင်းနေထိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားတစ်ဦးအဖြစ် မှတ်ယူ နိုင်သည်။

(၃) ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော လက်ရာများ ဆိုရာ၌ ၎င်းလက်ရာ၏ သဘာဝနှင့် လျော်ညီစွာ အများပြည်သူ၏ ကျိုးကြောင်းလျော်ညီ သော လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခဲ့လျှင် မည်သည့်နည်းနှင့် ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်ဖြစ်စေ မူလဖန်တီးပြုစုသူ၏ သဘောတူညီချက် နှင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းပြုခဲ့သော လက်ရာများကို ဆိုလိုသည်။

ဇာတ်သဘင်အဖြစ်၊ တေးဂီတဇာတ်အဖြစ်၊ ရုပ်ရှင်အဖြစ်၊ ဂီတအဖြစ် တင်ဆက်ကပြခြင်း၊ စာပေလက်ရာကို လူအများရှေ့၌ ရွတ်ဆိုခြင်း၊ ကြေးနန်းသတင်းအဖြစ် ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်း၊ အသံလွှင့်ခြင်း၊ အနုပညာလက်ရာကို ခင်းကျင်းပြသခြင်း၊ ဗိသုကာ လက်ရာ တည်ဆောက်ခြင်း စသည်တို့သည် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ဟူသော စကားရပ်တွင် ပါဝင်ခြင်း မရှိပေ။

(၄) ပထမအကြိမ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပြီး ရက်ပေါင်း ၃၀အတွင်း နိုင်ငံ ၂ခုနှင့် ၂ခုထက် ပိုသော နိုင်ငံများတွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုခဲ့လျှင် နိုင်ငံအများ၌ တစ်ပြိုင်တည်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်ဟု သတ်မှတ်သည်။

အပိုဒ် (၄)

ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း၊ ဗိသုကာနှင့် အချို့သောအနုပညာလုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပြုခြင်းကို ခံယူထိုက်စေသော သတ်မှတ်ချက်များ

အပိုဒ် (၃) ပါ စည်းကမ်းချက်များနှင့် ကိုက်ညီခြင်း မရှိစေ ကာမူ ဤစာချုပ်၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို -

- (က) ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း ဖန်တီးသူ၊ ထိုသို့ ဖန်တီးသူသည် သမဂ္ဂ ဝင် နိုင်ငံတစ်ခု၌ ဌာနချုပ် ရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အမြဲတမ်းနေထိုင်သူ ဖြစ်လျှင်သော် လည်းကောင်း၊

လူထုစိန်ဝင်း

(ခ) သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၌ တည်ဆောက်ခဲ့သော ဗိသုကာ လုပ်ငန်းကို ဖန်တီးသူ၊ သို့တည်းမဟုတ် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံ တစ်ခု၌ တည်ရှိသော အဆောက်အအုံ၊ သို့မဟုတ် အဆောက်အအုံတစ်ခုအတွင်း၌ ထည့်သွင်းပါဝင်သော အနုပညာလက်ရာ တစ်ခုခုကို ဖန်တီးသူ တို့သည် ရရှိ ခံစားနိုင်သည်။

အပိုဒ် (၅)

(၁) အာမခံချက်ပေးသော အခွင့်အရေးများ

(၂) မူလဖန်တီးသော နိုင်ငံ၏ ပြင်ပ

(၃) မူလဖန်တီးသော နိုင်ငံအတွင်း

(၄) မူလဖန်တီးသော နိုင်ငံ

(၁) ဤသဘောတူစာချုပ်အရ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ခံရသော လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖန်တီးသူသည် မူလ ဖန်တီး သော နိုင်ငံအပြင် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ၌ ယင်း အဆိုပါ နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံသားများ လက်ရှိ ရရှိခံစားခွင့်ရှိသော၊ သို့တည်းမဟုတ် နောင် တွင် ခံစားနိုင်ခွင့် ရှိသော အခွင့်အရေးများ ရရှိခံစားနိုင်သည်။ အလားတူပင် ဤသဘောတူညီချက် စာချုပ်က အထူးသတ်မှတ် ပေးထားသော အခွင့်အရေးများကိုလည်း ရရှိခံစားနိုင်သည်။

(၂) ဤအခွင့်အရေးများကို ခံစားခြင်း၊ ကျင့်သုံးခြင်းတို့သည် တရားဝင်အောင် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ခြင်း မရှိစေရ။ မူလ ဖန်တီးသော နိုင်ငံ၌ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု တည်ရှိသည် ဟူ သော အချက်မှလည်း ကင်းလွတ်စေရမည်။ ဤ သဘောတူညီ ချက် စာချုပ်ပါ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များမှအပ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှု ပြုသည့်ပမာဏ၊ ဖန်တီးသူ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် အလို့ငှာ စီမံထားသော လုပ်ထုံး

လုပ်နည်းအားလုံးတို့သည် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုကို တောင်းဆိုသော နိုင်ငံ၏ ဥပဒေများအရသာလျှင် စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုလုပ်ရမည်။

(၃) မူလဖန်တီးသော နိုင်ငံအတွင်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းကို ပြည်တွင်းဥပဒေများအရ စီမံခန့်ခွဲရမည်။ မူလဖန်တီးသူသည် ဤသဘောတူစာချုပ်အရ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို တောင်းခံသော နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားတစ်ဦး မဟုတ်စေကာမူ ယင်းအဆိုပါ နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများ ခံစားခွင့်ရှိသည့်အတိုင်း ထပ်တူခံစားခွင့် ရှိစေရမည်။

(၄) မူလ ဖန်တီးသော နိုင်ငံဟူရာ၌-

(က) သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၌ ပထမပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုခဲ့လျှင် မတူခြားနားသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု စည်းကမ်းချက်များ ရှိသည့် အခြားသော နိုင်ငံအများအပြား၌ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းပြုခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ကာလ အတိုဆုံးသတ်မှတ်သော နိုင်ငံတစ်ခု၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ မူလ ပထမ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုသော နိုင်ငံသည်သာလျှင် မူလဖန်တီးသော နိုင်ငံဟု သတ်မှတ်ရမည်။

(ခ) သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံမှ အပဖြစ်သော နိုင်ငံတစ်ခုတွင် တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပြီး သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံတစ်ခုတွင်လည်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းပြုခဲ့လျှင် သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံကို မူလ ဖန်တီးသောနိုင်ငံဟု သတ်မှတ်ရမည်။

(ဂ) ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း မပြုရသေးသော လုပ်ငန်းများ၊ သို့တည်းမဟုတ် သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံတစ်ခုနှင့်အတူ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမဟုတ်ဘဲ သမဂ္ဂမှအပဖြစ်သော နိုင်ငံတစ်ခု

လူထုစိန်ဝင်း

၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းပြုခဲ့သော လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူလဖန်တီးသူ နိုင်ငံသားဖြစ်သော နိုင်ငံသည်-

(၁) လုပ်ငန်းများသည် ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပြီး ဖန်တီးသူ၏ ရုံးချုပ်၊ သို့တည်းမဟုတ် အမြဲတမ်းနေထိုင်ရာ နိုင်ငံသည် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း၊

(၂) လုပ်ငန်းများသည် ဗိသုကာလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပြီး သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံတစ်ခု၌ တည်ဆောက်ခဲ့လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၌ တည်ဆောက်ခဲ့သည့် အဆောက်အအုံ၊ သို့မဟုတ် အဆောက်အအုံတစ်ခုအတွင်း ထည့်သွင်းပါဝင်သော အနုပညာလက်ရာများ ဖြစ်ခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း အထက် အဆိုပါ ဖန်တီးသူ၊ မူလဖန်တီးသူ နိုင်ငံသားဖြစ်သော နိုင်ငံကို သတ်မှတ်ရမည်။

အပိုဒ် (၆)

သမဂ္ဂဝင်မဟုတ်သော နိုင်ငံအချို့၏ နိုင်ငံသားများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာ ကန့်သတ်ချက်များ

- (၁) ပထမ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော နိုင်ငံနှင့် အခြားနိုင်ငံများ
- (၂) ကာလနောက်ပြန် အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိခြင်း
- (၃) သတိပေး နှိုးဆော်ချက်

(၁) သမဂ္ဂဝင်မဟုတ်သော မည်သည့်နိုင်ငံမဆို သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများမှ နိုင်ငံသား၊ ဖန်တီးသူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို လုံလောက်သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့လျှင် ယင်းအဆိုပါ ပျက်ကွက်သော နိုင်ငံများမှ ဖန်တီးသူများ၊ သို့တည်းမဟုတ် ပထမအကြိမ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုသည့် ကာလအထိ ယင်းအဆိုပါ နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားအဖြစ် ရှိနေသူများသည် သမဂ္ဂဝင်

နိုင်ငံတစ်ခု၌ အမြဲတမ်း နေထိုင်သူ မဟုတ်ခဲ့လျှင် သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများသည် ၎င်းဖန်တီးသူ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုပေးခြင်းကို ကန့်သတ်နိုင်စွမ်းရှိသည်။

(၂) အထက်အဆိုပါ အပိုဒ်၌ ဖော်ပြထားသည့် အရေးယူ ကန့်သတ်ချက်များသည် ကန့်သတ်ချက်ပြုလုပ်ခြင်း မတိုင်မီက သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံတစ်ခုအတွင်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းကြောင့် ဖန်တီးသူ ရရှိခံစားခဲ့သော အခွင့်အရေးများကို မည်သည့်နည်းနှင့် မဆို ထိခိုက်ခြင်း မရှိစေရ။

(၃) ဤအပိုဒ် (၆) ပါ စည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ မူပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ခြင်းပြုခဲ့သော သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများသည် ယင်းသို့ ကန့်သတ်ချက်ပြုလုပ်ကြောင်းကို ဝီပီအဖွဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ထံသို့ မည်သည့်နိုင်ငံနှင့် မည်သည့်ဖန်တီးသူအား ကန့်သတ်မှု ပြုလုပ်ထားကြောင်းကို စာဖြင့် ရေးသား အစီရင်ခံ တင်ပြရမည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံအားလုံးသို့ ယင်းအဆိုပါ ကြေညာလွှာအား ချက်ချင်း ဆက်သွယ်ပေးပို့လိမ့်မည်။

အပိုဒ်(၇)(က)

(၁) ဖန်တီးသူ၏ စီးပွားရေး ရပိုင်ခွင့်များနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိစေကာမူ၊ ထို့ပြင် ယင်းအဆိုပါ ရပိုင်ခွင့်များကို လွှဲပြောင်းပေးအပ်ပြီး ဖြစ်စေကာမူ မူလဖန်တီးသူသည် ယင်း၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် နာမည်ကို ထိခိုက်ညှိုးနွမ်းခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယူဆခဲ့လျှင် မူလဖန်တီးသူဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခွင့်၊ တောင်းခံနိုင်ခွင့် ရှိသည့်အပြင် ယင်း၏ လက်ရာအား ပုံပန်းပျက်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ သိက္ခာကျဆင်းအောင် ပြုလုပ်ခြင်း စသည်တို့ကို ကန့်ကွက်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

လူထုစိန်ဝင်း

(၂) အထက်ဖော်ပြပါ စာပိုဒ်အရ မူလဖန်တီးသူအား ပေးအပ်သည့် အခွင့်အရေးများသည် ၎င်းကွယ်လွန်ပြီးနောက်တွင် စီးပွားရေး ရပိုင်ခွင့်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးချိန်ကာလအထိ တည်ရှိစေရမည် ဖြစ်၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု တောင်းခံသောနိုင်ငံ၏ ဥပဒေအရ အာဏာပေးအပ်ထားသော လူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများက စီမံပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။ သို့ဖြစ်စေကာမူ ဤအက်ဥပဒေကို လက်မှတ်ရေးထိုး အတည်ပြုသော၊ သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းပါဝင်သော အချိန်ကာလအထိ မူလဖန်တီးသူ သေဆုံးပြီးနောက် မူပိုင်ခွင့်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သောဥပဒေ မရှိသည့် နိုင်ငံများအဖို့၌မူ အထက်ဖော်ပြပါစာပိုဒ်တွင် ပါရှိသော အချို့ရပိုင်ခွင့်များအား မူလဖန်တီးသူ သေဆုံးပြီးနောက်တွင် ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းမှု ရပ်ဆိုင်းပစ်နိုင်သည်။

(၃) အထက်ဖော်ပြပါ စာပိုဒ်အရ အပ်နှင်းထားသော ရပိုင်ခွင့်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် အလို့ငှာ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းသော နည်းလမ်းများကိုမူ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု တောင်းခံသော နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေများနှင့်အညီ စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုရမည်။

အပိုဒ် (၇)(ခ)

(၁) ဤသဘောတူညီချက်အရ (မူပိုင်ခွင့်ကို) ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးသော သက်တမ်းကာလသည် ဖန်တီးပြုစုသူ၏ သက်တမ်းတစ်လျှောက်လုံးနှင့် ၎င်းကွယ်လွန်ပြီးနောက် နှစ် ၅၀ ဖြစ်သည်။

(၂) သို့သော် ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း လက်ရာများ ကိစ္စတွင်မူ ဖန်တီးပြုစုသူ၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် အများပြည်သူ လူထုအား ပြသသည့် အချိန်ကာလ၏ နောက်နှစ် ၅၀တွင် ကုန်ဆုံးသည် ဟူသည့် အချက်ကို သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ အနေဖြင့် သတ်မှတ်ပေး

နိုင်သည်။ သို့တည်းမဟုတ် ဖန်တီးပြုလုပ်ပြီးချိန်မှ နှစ် ၅၀ ကာလအတွင်း ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်း (အများပြည်သူလူထုအား ပြသခြင်း) မရှိသော် ဖန်တီးပြုလုပ်ပြီးနောက် နှစ် ၅၀ ဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။

(၃) အမည်ဖော်ပြခြင်း မပြုသော၊ သို့တည်းမဟုတ် ကလောင်အမည်ဝှက်ဖြင့် ပြုစုဖန်တီးသော လက်ရာများကိစ္စတွင်မူ ဤသဘောတူညီချက်အရ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပြုခြင်းသည် အဆိုပါလက်ရာကို တရားဥပဒေနှင့်အညီ အများပြည်သူလူထုအား တင်ပြခဲ့ချိန်၏ နောက်နှစ် ၅၀တွင် ကုန်ဆုံးသည်။ သို့သော် ကလောင်အမည်ဝှက်သည် ဖန်တီးပြုစုသူ ခံယူထားသည့်အမည်ဖြစ်ကြောင်း ယုံမှားသံသယ ဖြစ်စရာမရှိအောင် သိသာထင်ရှားနေသည် ဖြစ်လျှင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု သက်တမ်းကာလသည် အပိုဒ် (၁)တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့်အတိုင်း ဖြစ်သည်။

အမည်ဝှက်၊ ကလောင်အမည်ဝှက်ဖြင့် ဖန်တီးပြုစုသူသည် အထက်ဖော်ပြပါ ကာလအတွင်း မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့လျှင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု သက်တမ်းကာလသည် အပိုဒ်(၁)တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့်အတိုင်း ဖြစ်သည်။

အမည်ဝှက်၊ ကလောင်အမည်ဝှက်ဖြင့် ဖန်တီးပြုစုသူသည် နှစ် ၅၀ မတိုင်မီကပင် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ခဲ့ပြီဖြစ်ကြောင်း ကျိုးကြောင်းဆီလျော်စွာ ယုံကြည်မှတ်ထင်နိုင်ခဲ့သည် ရှိသော် သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများအနေဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးရန် လိုအပ်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

(၄) ဓာတ်ပုံလက်ရာများနှင့် အသုံးချ အနုပညာလက်ရာများ ကိစ္စတွင်မူ ယင်းလက်ရာများကို အနုပညာလက်ရာများအဖြစ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ပြုခဲ့သည်ရှိသော် ထိုသို့ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် သတ်မှတ်ချက်များကို သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများက

လူထုစိန်ဝင်း

ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤ သတ်မှတ်ချက်သည် ယင်းလက်ရာကို ဖန်တီးခဲ့သည့် ကာလ၏ နောက်အနည်းဆုံး ၂၅နှစ် ဖြစ်စေရမည်။

(၅) ဖန်တီးပြုစုသူ ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်ပြီးနောက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပြုခြင်းဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်နှင့် စာပိုဒ် (၂)၊ (၃)၊ (၄) တို့တွင် ဖော်ပြပါရှိသော သတ်မှတ်ချက်များသည် ဖန်တီးပြုစုသူ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ရှိသွားသည့်နေ့၊ သို့တည်းမဟုတ် အထက်ပါ စာပိုဒ်များတွင် ဖော်ပြပါရှိသော နေ့မှ စတင် ရေတွက်ခြင်း ပြုရမည်။ သို့သော် အများအားဖြင့် ဖန်တီးပြုစုသူ ကွယ်လွန်သွားသည့် နှစ်၏ ပထမ အစ ဇန်နဝါရီ ၁ရက်နေ့ကစ၍ ရေတွက်ခြင်းပြုလေ့ရှိကြသည်။

(၆) ရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့သော စာပိုဒ်များတွင် ပါရှိသည့် အချက်များထက် ပို၍ သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများက သတ်မှတ်ပေးခြင်းလည်း ပြုနိုင်သည်။

(၇) ဤသဘောတူညီချက်တွင် ပါရှိသည့် **ရောမ အက်ဥပဒေ** ကို လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိသော သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများတွင် ၎င်းတို့နိုင်ငံ၏ ဥပဒေ၌ သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးသော အချိန်ကာလတွင် အထက်ဖော်ပြပါ စာပိုဒ်များတွင် ပါရှိသည်ထက် ပို၍ တိုတောင်းသည့် အချိန်ကာလသတ်မှတ်ချက်ကို ကျင့်သုံးနေခဲ့သည် ဖြစ်လျှင်၊ ယင်းသတ်မှတ်ချက်များကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၈) မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပြုရန် သတ်မှတ်ချက်သည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးရန် တောင်းခံသည့် နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေ အရသာ ဖြစ်စေရမည်။ သို့သော် ယင်းနိုင်ငံ၏ ဥပဒေ၌ အခြားတစ်နည်း ဖော်ပြထားခြင်း မရှိခဲ့လျှင် သတ်မှတ်ချက်သည် လက်ရာမူလ အစပြုခဲ့သော နိုင်ငံ၏

သတ်မှတ်ချက်များထက် ကျော်လွန်ခြင်းမရှိစေရ။

(၉) ပူးတွဲဖန်တီးပြုစုသော လက်ရာများနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စတွင်လည်း ရှေ့အပိုဒ်တွင် ဖော်ပြပါရှိခဲ့သော သတ်မှတ်ချက်များ အတိုင်း ကျင့်သုံးရမည်။ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ခြင်းဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်မှာမူ နောက်ဆုံး ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ရှိခဲ့သူ ကွယ်လွန်ချိန်မှစ၍ ရေတွက်ခြင်း ပြုရမည်။

အပိုဒ် (ဂ)

ဘာသာပြန်မူပိုင်ခွင့်

ဤသဘောတူညီချက်ဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပြုခြင်း ခံယူရရှိသော စာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာ ဖန်တီးပြုစုသူများသည် ယင်းတို့၏ လက်ရာများအား ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း၊ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းပြုရန် အခွင့်အာဏာပေးအပ်ခြင်း စသော ကိစ္စရပ်များတွင် မူလလက်ရာများအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပြုသည့် သတ်မှတ်ချက်အားလုံးကို မူပိုင်ခံစားခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် (ဇ)

(၁) ဤသဘောတူညီချက်ဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပြုခြင်း ခံယူရရှိသော စာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာ ဖန်တီးပြုစုသူများသည် ယင်းတို့၏ လက်ရာများအား မည်သည့်နည်း၊ မည်သည့် ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးဖြင့်ဖြစ်စေ ထပ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း စသော ကိစ္စရပ်များတွင် အခွင့်အာဏာပေးအပ်ခြင်းကို တစ်ဦးတည်း မူပိုင်ခံစားခွင့် ရှိသည်။

(၂) အချို့သော အထူးကိစ္စရပ်များတွင် ယင်းလက်ရာများကို ပြန်လည် ထုတ်လုပ်ရာ၌ အဆိုပါ လက်ရာ၏ ပုံမှန်ထုတ်လုပ်မှုကို ထိခိုက်ဆန့်ကျင်မှု မရှိခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ပြုစုဖန်တီးသူ၏

လူထုစိန်ဝင်း

ဥပဒေနှင့်အညီ ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော အကျိုးစီးပွားများကို မလျော်မကန် ထိခိုက်ခြင်း မရှိခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ ဥပဒေများအရ ခွင့်ပြုနိုင်သည်။

(၃) အသံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အရုပ်ဖြင့်သော် လည်းကောင်း သွင်းယူခြင်းကို ဤသဘောတူညီချက်၏ ရည်မှန်းချက်များအရ ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းဟု သဘောထားသည်။

အပိုဒ် (၁၀)

(၁) ပြည်သူ့လူထုအား တရားဝင် ထုတ်ပြပြီးသော အနုပညာလက်ရာများကို ကောက်နုတ်ကိုးကားခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စများတွင် ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် တရားမျှတသည့် လုပ်ထုံးများနှင့်အညီ ဖြစ်လျှင်သော်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်ချက်အတွက် တရားသဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းဟူသည့် အတိုင်းအတာထက် ကျော်လွန်ခြင်း မရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဆောင်ရွက်ခြင်းပြုနိုင်သည်။ ဤသည်မှာ သတင်းစာဆောင်းပါးများနှင့် ကာလသတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ထုတ်ဝေသော စာစောင်များမှ ကောက်နုတ်ကိုးကား၍ အကျဉ်းချုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ဖော်ပြချက်များ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

(၂) စာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာများကို စာသင်ကြားရန် အလို့ငှာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုတွင် ပုံဆွဲသရုပ်ဖော်ခြင်း၊ အသံလွှင့်ခြင်း၊ အသံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ရုပ်ဖြင့် ဖြစ်စေ ကူးယူခြင်း စသည်တို့ ပြုလုပ်ခဲ့လျှင် ထိုပြုလုပ်မှုသည် တရားမျှတသည့် လုပ်ထုံးများနှင့်အညီ ဖြစ်ပါက သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေအရသော်လည်းကောင်း၊ တည်ဆဲ အထူးသဘောတူညီချက်များအရ သော်လည်းကောင်း၊ သဘောတူညီချက်ပြုလုပ်၍သော်လည်းကောင်း ခွင့်ပြုနိုင်သည်။

(၃) အထက်ဖော်ပြပါ စာပိုဒ်များနှင့်အညီ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်

ခဲ့သည့် လက်ရာများအား ရယူရာ အရင်းအမြစ်နှင့် ဖန်တီးပြုစုသူ၏ အမည်နာမအား ဖော်ပြပါရှိခဲ့လျှင် ဖော်ပြ၍ ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၄) လတ်တလော ဖြစ်ပျက်လျက်ရှိသော စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ သို့တည်းမဟုတ် ဘာသာရေးအကြောင်း ကိစ္စများကို ကန့်သတ်ထားကြောင်း သိသာစွာ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိခဲ့လျှင် သတင်းစာဦးသော်လည်းကောင်း၊ အသံလွှင့်ချက် အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ ကြေးနန်းဖြင့် အများပြည်သူလူထု သိရှိစေရန်သော်လည်းကောင်း ထပ်ဆင့်ကူးယူ ဖော်ပြခြင်းကို သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ သို့တစေ ရယူရာဌာနကိုကား ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ညွှန်ပြခြင်းပြုရမည်။ ဤသို့ တာဝန်ရှိမှုကို ချိုးဖောက်ခြင်းအတွက် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဥပဒေရေးရာကိစ္စများကို (မူပိုင်ခွင့်) ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို တောင်းခံသည့် နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေများအရ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ရမည်။

(၅) မြင်တွေ့ခဲ့ရသော သို့တည်းမဟုတ် ကြားသိခဲ့ရသော စာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာများနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းပေးရန် အလို့ငှာ ဓာတ်ပုံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အသံလွှင့်ခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကြေးနန်းဖြင့်လည်းကောင်း ပြန်လည်ကူးယူဖော်ပြခြင်းကို သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြင့် ပြုလုပ်၍ အများပြည်သူလူထုအား တင်ပြနိုင်သည်။

အပိုဒ် (၁၁)

(၁) ဇာတ်သဘင်၊ ဂီတဇာတ်သဘင်နှင့် တေးဂီတလက်ရာများကို ဖန်တီးပြုလုပ်သူများသည်

(က)၎င်းတို့၏ လက်ရာများအား လူအများရှေ့တွင် တင်ဆက်

လူထုစိန်ဝင်း

ပြသခြင်း၊ ထိုသို့ တင်ဆက်ပြသရာတွင် မည်သည့်နည်း၊ မည်သည့်ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးကိုမဆို အသုံးပြုခြင်း။

(ခ) ၎င်းတို့၏ လက်ရာများအား တင်ဆက်ပြသခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အများပြည်သူလူထုအား ဆက်သွယ် အကြောင်းကြားခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အတွက် အခွင့်အာဏာပေးရန် တစ်ဦးတည်း မူပိုင်ခွင့် ခံစားရရှိစေရမည်။

(၂) ဇာတ်သဘင်၊ ဂီတဇာတ်သဘင်တို့ကို ဖန်တီးပြုလုပ်သူများသည် ယင်းတို့၏ လက်ရာများအား ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူလလက်ရာ၏ မူပိုင်ခွင့် သက်တမ်းကာလ တစ်လျှောက်လုံး၊ အထက်အဆိုပါ စာပိုဒ်ပါအတိုင်း ခံစားရရှိစေရမည်။

အပိုဒ် (၁၂)

အသံလွှင့်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်ကိစ္စများ မူပိုင်ခွင့်

(၁) စာပေနှင့် အနုပညာ လက်ရာများ ဖန်တီးပြုစုသူသည် အောက်ပါ ကိစ္စရပ်များကို အခွင့်အာဏာပေးအပ်ရန် တစ်ဦးတည်း မူပိုင်ခံစားနိုင်သည်။

(က) ၎င်းတို့၏ လက်ရာများကို အသံလွှင့်ခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ဝါယာလက် စသော အခြားနည်းလမ်းများအားဖြင့် သင်္ကေတများ၊ အသံများ၊ သို့မဟုတ် ရုပ်ပုံများကို အများပြည်သူလူထုထံ ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်း။

(ခ) မူလ လုပ်ဆောင်ခဲ့သော အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်ဘဲ အခြားအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက ၎င်း၏လက်ရာကို ဝါယာဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အသံလွှင့်ချက်ကို ထပ်ဆင့်အသံလွှင့်၍ ဖြစ်စေ အများပြည်သူလူထုထံ ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်း။

(ဂ) ၎င်း၏ လက်ရာ အသံလွှင့်ချက်ကို အသံချဲ့စက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အခြား အင်နာလော့ ကိရိယာဖြင့် လွှင့်ထုတ်၍ ဖြစ်စေ၊ သင်္ကေတများ၊ အသံများ၊ သို့မဟုတ် ရုပ်ပုံ များဖြင့် အများပြည်သူ လူထုထံ ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်း။

(၂) အထက်စာပိုဒ်တွင် ဖော်ပြပါရှိသော အခွင့်အရေးများကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ဆိုင်ရာ ကိစ္စသည် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများက ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ် ၍ ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤစည်းကမ်းချက် များသည် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်သော နိုင်ငံများတွင်သာ ကျင့်သုံးခြင်း ပြုရန် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် မည်သည့် အခြေအနေတွင်မဆို ဖန်တီးပြုစုသူ၏ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ထိပါးခြင်း မရှိစေရ။ ထို့ပြင် သင့်တင့်မျှတသော အကျိုးကျေးဇူး ခံစားရရှိ ပိုင်ခွင့်ကိုလည်း ထိပါးခြင်းမရှိစေရ။ သဘောတူစာချုပ်မရှိ ဖြစ်ခဲ့သော် အာဏာပိုင်များက သတ်မှတ်ပေးရမည်။

(၃) ဆန့်ကျင်ဘက် သတ်မှတ်ချက်များ တစ်စုံတစ်ရာ မရှိခဲ့ လျှင် စာပိုဒ် (၁) ပါ အချက်များနှင့်အညီ ပေးအပ်ထားသော ခွင့်ပြုချက်သည် အသံလွှင့်ချက်ကို အသံအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရုပ်ပုံအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ကိရိယာများဖြင့် အသံသွင်းယူ ခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိစေရ။

သို့သော်လည်း အသံလွှင့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်က ၎င်းပိုင် ပစ္စည်းကိရိယာများဖြင့် ၎င်းကိုယ်တိုင် အသံလွှင့်ရန်အတွက် အသံ သွင်းယူခြင်း ကိစ္စမျိုးတွင်မူ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များကို ဆိုင်ရာ သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံက ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း၍ သတ်မှတ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ၎င်း အဆိုပါ အသံသွင်းထားသည်များကို အစိုးရမော်ကွန်းတိုက်များ၌ ထိန်းသိမ်းထားခြင်းသည် မှတ်တမ်းမှတ်ရာ လက္ခဏာဆောင်သည်။ ခြွင်းချက်အရ အဆိုပါ ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြင့် ခွင့်ပြုနိုင်သည်။

လူထုစိန်ဝင်း

ရွတ်ဆိုခြင်း၊ ဘာသာပြန်ခြင်း

(၁) စာပေလက်ရာများကို ဖန်တီးပြုစုသူသည် အောက်ပါတို့ကို ခွင့်ပြုရန် တစ်ဦးတည်း မူပိုင်ခံစားခွင့် ရှိသည်။

(က) ၎င်းတို့၏ လက်ရာကို လူအများရှေ့တွင် ရွတ်ဆိုခြင်း၊ ထိုသို့ ရွတ်ဆိုရန်အတွက် မည်သည့်နည်းဖြင့်မဆို ပြုလုပ်ခြင်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။

(ခ) ၎င်းတို့၏ လက်ရာကို ရွတ်ဆိုခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အများပြည်သူလူထုအား ဆက်သွယ် အသိပေးခြင်း။

(၂) စာပေလက်ရာ ဖန်တီးပြုစုသူသည် မူရင်းလက်ရာ၏ မူပိုင်ခွင့်သက်တမ်းကာလ တစ်လျှောက်လုံး ယင်းလက်ရာ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အလားတူ မူပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် (၁၃)

မှီးခြင်း၊ အခြားနည်းပြောင်းလဲခြင်း

စာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာ ဖန်တီးပြုစုသူများသည် မှီးခြင်း၊ အစီအစဉ်ပြုခြင်းနှင့် အခြားနည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများကို အခွင့်ပြုရန် တစ်ဦးတည်း မူပိုင်ခံစားခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် (၁၄)

တေးဂီတလက်ရာများ အသံသွင်းခွင့်

(၁) သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခုသည် တေးဂီတလက်ရာ ဖန်တီးပြုစုသူနှင့် မည်သည့် စာသားကိုမဆို ဖန်တီးပြုစုသူတို့အား (ယင်းစာသား ဖန်တီးပြုစုသူက တေးဂီတ လက်ရာနှင့်အတူ အသံသွင်းယူခြင်းကို ခွင့်ပြုထားခဲ့ပြီးဖြစ်လျှင်) ပေးအပ်ထားသော တစ်ဦးတည်း မူပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ချက်များ၊ စည်းကမ်းချက်များ

ချမှတ်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။ သို့သော် ယင်းဆောင်ရွက်ချက်များသည် ချမှတ်သော နိုင်ငံများတွင်သာ ကျင့်သုံးရန်ဖြစ်ပြီး ဖန်တီးပြုစုသူတို့ ၏ သင့်တင့်မျှတသော အကျိုးခံစားခွင့်ကို ထိပါးခြင်း မရှိစေရ။ သဘောတူစာချုပ် မရှိခဲ့သည်ဖြစ်သော် သင့်တော်သည့် အာဏာ ပိုင်များက သတ်မှတ်ပေးရမည်။

(၂) သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၌ ၁၉၂၈ ခု၊ ဇွန် ၂ရက်တွင် ရောမ မြို့၌လည်းကောင်း၊ ၁၉၄၈ ခု၊ ဇွန် ၂၆ရက်တွင် ဘရပ်ဆယ်မြို့၌ လည်းကောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသော သဘောတူညီချက် အပိုဒ် ၁၃ (၃) နှင့်အညီ အသံသွင်းခဲ့သော တေးဂီတလက်ရာများ အား ယင်းနိုင်ငံ၌ ပြန်လည်ထုတ်လုပ်လျှင် အဆိုပါ နိုင်ငံက ဤအက်ဥပဒေ၏ ဘောင်အတွင်းသို့ ရောက်ရှိပြီး ၂နှစ်ပြည့် မြောက်သည့်နေ့ မတိုင်မီ အထိ မူလ ဖန်တီးပြုစုသူ၏ ခွင့်ပြုချက် မရှိဘဲ ထုတ်လုပ်နိုင်သည်။

(၃) အပိုဒ် (၁) နှင့် (၂) တို့နှင့်အညီ အသံသွင်းယူခဲ့သည် များကို သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ နိုင်ငံတစ်ခု အတွင်းသို့ တင်သွင်းခဲ့လျှင် အဆိုပါနိုင်ငံက ဥပဒေ ချိုးဖောက် သော လုပ်ရပ်ဟု သတ်မှတ်ထားခဲ့လျှင် သိမ်းဆည်းနိုင်ခွင့် ရှိ သည်။

**အပိုဒ် (၁၅)
ရုပ်ရှင်အဖြစ် မှီးယူခြင်း**

(၁) စာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာ ဖန်တီးပြုစုသူများသည် အောက်ပါတို့ကို ခွင့်ပြုချက်ပေးရန် တစ်ဦးတည်းမူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(က) ရုပ်ရှင်အဖြစ် မှီးယူခြင်း၊ ၎င်းမှီးယူခြင်းကို ပြန်လည် ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ မှီးထားသည့် အရာကိုဖြစ်စေ၊ ပြန်လည် ထုတ်လုပ်သည့်အရာကိုဖြစ်စေ ဖြန့်ချိခြင်း။

လူထုစိန်ဝင်း

(ခ) မှီးထားသည့် အရာကိုဖြစ်စေ၊ ပြန်လည်ထုတ်လုပ်သည့် အရာကိုဖြစ်စေ အများပြည်သူလူထုရှေ့မှောက် တင်ဆက် ပြသခြင်းနှင့် ကြေးနန်းအားဖြင့် အများပြည်သူလူထုအား ဆက်သွယ်တင်ဆက်ခြင်း။

(၂) စာပေအနုပညာ လက်ရာတစ်ခုမှ ကူးပြောင်းထုတ်လုပ်ထားသော ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားတစ်ခုကို အခြားအနုပညာပုံစံ တစ်ခုသို့ မှီးယူခဲ့လျှင် ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား ဖန်တီးထုတ်လုပ်သူအား ပေးအပ်ထားသောခွင့်ပြုချက်ကို ထိပါးခြင်းမရှိစေဘဲ မူလ စာပေအနုပညာလက်ရာ ဖန်တီးပြုစုသူ၏ ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူရမည် ဖြစ်သည်။

(၃) အပိုဒ် ၁၃(၁) ပါ သတ်မှတ်ချက်များနှင့် မသက်ဆိုင်စေရ။

အပိုဒ် (၁၆)

(၁) မှီးခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြန်လည်ထုတ်လုပ်ခြင်း စသဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားတစ်ခုကို မူလလက်ရာ၏ မူပိုင်ခွင့်ကို ထိပါးစေခြင်းမရှိစေဘဲ မူလလက်ရာအဖြစ် ကာကွယ်မှုပေးရမည်။ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား၏ မူပိုင်ခွင့်ပိုင်ဆိုင်သူသည် မူလလက်ရာ ဖန်တီးသူ၏ မူပိုင်ခွင့်နှင့် အလားတူအခွင့်အရေးကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ အပိုဒ်တွင် ရည်ညွှန်းသော ရပိုင်ခွင့်များ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

(၂) (က) ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားတစ်ကား၏ မူပိုင်ခွင့်ကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အား ပိုင်ဆိုင်ခွင့် တောင်းခံခြင်းပြုလုပ်သည့် နိုင်ငံက ဥပဒေသတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

(ခ) သို့သော် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေ၌ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားမူပိုင်ခွင့် ပိုင်ဆိုင်သူများထဲတွင် ယင်းရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား

ဖန်တီး ပြုလုပ်ရာ၌ ပါဝင်ကူညီခဲ့သူ စာရေးဆရာများ ပါဝင်နေခဲ့သည်ရှိသော် ၎င်းတို့သည် ပါဝင်ကူညီခြင်း ပြုမည်ဟု တာဝန်ခံထားခဲ့ လျှင် အခြားနည်း သို့မဟုတ် အထူးသတ်မှတ်ချက် မရှိခဲ့လျှင် ယင်းရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား ကို ပြန်လည်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဖြန့်ချိခြင်း၊ အများပြည်သူ လူထုအား တင်ဆက်ပြသခြင်း၊ ကြေးနန်းဖြင့် လူထုအား ဆက်သွယ်အသိပေးခြင်း၊ အသံလွှင့်ခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အများပြည်သူလူထုအား အခြားနည်းတစ်ခုခုဖြင့် ဆက် သွယ် အသိပေးခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် စာတမ်းထိုးခြင်း၊ စာသားကို အသံကူးခြင်း စသည်တို့ကို ကန့်ကွက်ခြင်း မပြုနိုင်ပေ။

- (ဂ) အထက်တွင် ရည်ညွှန်းဖော်ပြခဲ့သော တာဝန်ခံမှုဆို သော စကားရပ်သည် ရှေ့တွင်ဖော်ပြသော အပိုဒ်ခွဲ (ခ) ကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် စာဖြင့် ရေးသားထားသော စာချုပ်ဖြစ်ရမည်။ သို့မဟုတ် အလားတူ အကျိုးသက် ရောက်မှုရှိသော စာဖြင့်ရေးသားထားချက် ဖြစ်ရမည် ဟူသည့် အချက်မှာ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား ဖန်တီးပြုလုပ် သူ၏ ရုံးဌာနချုပ်၊ သို့မဟုတ် အမြဲနေထိုင်ရာ နိုင်ငံက ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပေးရမည့်အရာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၎င်းတာဝန်ခံမှုဟူသည် စာချုပ်ဖြစ်ရမည်။ အလားတူအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော စာဖြင့် ရေးသား ထားချက် ဖြစ်ရမည် ဆိုသောကိစ္စကို ကာကွယ်မှု တောင်းခံသော သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံက ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်း ပေးချက်အတိုင်းသာ ဖြစ်စေရမည်။ မိမိတို့နိုင်ငံဥပဒေ၌ အဆိုပါကိစ္စ ပါဝင်ပြီးဖြစ်သည့် နိုင်ငံများသည် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ စာဖြင့် ရေးသား

လူထုစိန်ဝင်း

တင်ပြရမည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံ အားလုံးသို့ ချက်ချင်း ဆက်သွယ် အကြောင်းကြားပေး ရမည်။

(ဃ) အခြားနည်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အထူးသတ်မှတ်ချက် ဟူသည်မှာ ရှေ့တွင်ဆိုခဲ့သော တာဝန်ခံမှုဆိုသည့် စကားရပ်နှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော ကန့်သတ်မှု စည်းကမ်းချက်များကို ဆိုလိုသည်။

(၃) နိုင်ငံဥပဒေက အခြားနည်းဖော်ပြပေးထားခြင်း မရှိခဲ့လျှင် စာပိုဒ် (၂) (ခ) ပါ သတ်မှတ်ချက်များသည် ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား ဖန်တီးရန်အတွက် ပြုလုပ်သော ဇာတ်ဝင်ခန်းများ၊ ပြောစကား များ၊ တေးဂီတ လက်ရာများကို ဖန်တီးသူများနှင့်သော်လည်း ကောင်း၊ အဓိက ဒါရိုက်တာနှင့်သော်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိစေရ။ သို့သော် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေ၌ အဆိုပါ ဒါရိုက် တာနှင့် ပတ်သက်၍ ကျင့်သုံးရန် ဆိုခဲ့ပြီးသော စာပိုဒ် (၂)(ခ) ပါ သတ်မှတ်ချက်များ မပါရှိခဲ့လျှင် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ စာဖြင့် ရေးသားတင်ပြရမည်။ ၎င်းက သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများကို ချက်ချင်း ဆက်သွယ် အသိပေးလိမ့်မည်။

အပိုဒ် (၁၇)

(၁) စာရေးသူများနှင့် သီချင်းရေးသားသူများ၏ မူရင်း အနုပညာလက်ရာများ၊ မူရင်းလက်ရေးမူများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူလဖန်တီးပြုစုသူ၊ သို့တည်းမဟုတ် ၎င်းကွယ်လွန်သွားခဲ့ပြီးဖြစ်က ယင်းနိုင်ငံ၏ ဥပဒေအရ အခွင့်အာဏာအပ်နှင်းခြင်း ခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သို့တည်းမဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများသည် မူရင်း ရေးသား ပြုစုသူက ပထမအကြိမ် လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ပြီးနောက် ဖြစ်ပေါ်လာ သည့် မည်သို့သော ရောင်းချမှုကမဆို ပေါ်ထွက်လာသော အကျိုး

စီးပွားကို အငြင်းပွားဖွယ်မရှိအောင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) ရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့သော အပိုဒ်တွင် ပါရှိသည့် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှု တောင်းဆိုခြင်းကို သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတစ်ခုတွင် ပြုလုပ်ရာ၌ ရေးသားပြုစုသူ၏ နိုင်ငံဥပဒေက ခွင့်ပြုမှသာလျှင် ပြုလုပ်နိုင်ပြီး တောင်းဆိုခြင်းပြုသည့် နိုင်ငံက ခွင့်ပြုသည့် ပမာဏသာလျှင် ရရှိခံစားနိုင်သည်။

(၃) ခံစားခွင့်ရယူခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်ငန်းများနှင့် ခံစားခွင့် ပမာဏသည် နိုင်ငံဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ပေးရမည့်အရာ ဖြစ်သည်။

အပိုဒ် (၁၈)

(၁) ဤသဘောတူညီချက်၏ ကာကွယ်မှုကို ရရှိသောစာပေ၊ သို့မဟုတ် အနုပညာတစ်ခု၏ ပြုစုသူအဖြစ် သတ်မှတ်ရန် အခြား ဆန့်ကျင်ဘက် သက်သေအထောက်အထားများ မရှိခဲ့လျှင်၊ ထို့ပြင် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများအတွင်း၌ မူပိုင်ခွင့် ချိုးဖောက်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် ရရှိရန်အတွက် ပြုစု ထားသော လက်ရာပေါ်တွင် ၎င်း၏အမည် ဖော်ပြပါရှိလျှင် လုံ လောက်သည်။ ဖော်ပြပါရှိသော အမည်နာမသည် ကလောင် အမည်ဝှက်သာလျှင် ဖြစ်စေကာမူလည်း ၎င်းကလောင် အမည် ဝှက်သည် ပြုစုသူပင် ဖြစ်ကြောင်း သံသယဖြစ်ဖွယ် မရှိခဲ့သော် ဤအပိုဒ်ပါ အချက်များအတိုင်း ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

(၂) ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း လက်ရာတစ်ခုပေါ်တွင် ပါမြဲရှိသည့်အတိုင်း ပါသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်၊ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်း၏ အမည်သည် အခြားဆန့်ကျင်ဘက် သက်သေအထောက်အထား မရှိခဲ့လျှင် ယင်းအဆိုပါ လက်ရာကို ဖန်တီးပြုလုပ်သူအဖြစ် မှတ်ယူရမည်။

လူထုစိန်ဝင်း

(၃) အထက်အပိုဒ် (၁) တွင် ရည်ညွှန်းခဲ့သည့် လက်ရာများမှ အပ ဖြစ်သော အမည်မသိနှင့် ကလောင်ဂုဏ်လက်ရာများ၏ ကိစ္စတွင်မူ လက်ရာပေါ်တွင် ဖော်ပြပါရှိသော ထုတ်ဝေသူသည် အခြားဆန့်ကျင်ဘက် သက်သေအထောက်အထားများ မရှိခဲ့လျှင် ဖန်တီးပြုစုသူအား ကိုယ်စားပြုသူဟု သတ်မှတ်နိုင်ပြီး ယင်း သတ်မှတ်ချက်အရ ဖန်တီးပြုစုသူ၏ ရပိုင်ခွင့်များကို ကာကွယ်ခြင်း၊ တောင်းခံခြင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ဤအပိုဒ်ပါ သတ်မှတ်ချက်များသည် ဖန်တီးပြုစုသူက ၎င်း၏ အမည်နာမကို ထုတ်ဖော်ကြေညာပြီး မူပိုင်ခွင့် တောင်းဆိုသောအခါတွင် ရပ်စဲသွားသည်။

(၄)(က) ဖန်တီးပြုစုသူ၏ အမည်နာမကို မသိရသော ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း မပြုရသေးသည့် လက်ရာများကိစ္စတွင် ဖန်တီးပြုစုသူသည် သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံတစ်ခု၏ နိုင်ငံသား ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်လောက်သော အချက်များကြောင့် မှတ်ယူနိုင်ခဲ့လျှင် ဖန်တီးပြုစုသူ၏ ကိုယ်စား သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံများ မူပိုင်ခွင့်ကာကွယ်ခြင်း၊ တောင်းခံခြင်း စသည်တို့ ပြုလုပ်နိုင်ရန် အရည်အချင်း ပြည့်ဝသည့် အဖွဲ့အစည်းအား သတ်မှတ်ပေးရန် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံက ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။

(၄)(ခ) ယင်းသို့ သတ်မှတ်ပေးသည့် နိုင်ငံသည် သတ်မှတ်ပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းနှင့် စပ်လျဉ်းသမျှ အချက်အလက် အပြည့်အစုံကို စာဖြင့်ရေးသားဖော်ပြ၍ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ အသိပေး အကြောင်းကြားရမည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က အခြား သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ အားလုံးထံ ယင်းကိစ္စကို ချက်ချင်း ဆက်သွယ် အကြောင်းကြားပေးရမည်။

အပိုဒ် (၁၉)

(၁) လက်ရာတစ်ခု၏ အကျိုးစီးပွားကို ချိုးဖောက်ကျူးလွန် ထားသော စာအုပ်အားလုံးကို ဥပဒေအရ ကာကွယ်မှုပေးသော သမဂ္ဂဝင် မည်သည့်နိုင်ငံ၌မဆို သိမ်းဆည်းပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) ရှေ့အပိုဒ်ပါ သတ်မှတ်ချက်များကို ကာကွယ်မှု ပြု မထားသော၊ သို့တည်းမဟုတ် ကာကွယ်မှု ရပ်ဆိုင်းသွားသော နိုင်ငံများမှ ဝင်ရောက်လာသည့် စာအုပ်များအပေါ်တွင်လည်း ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

(၃) သိမ်းဆည်းခြင်းကို နိုင်ငံတစ်ခုစီ၏ ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။

ဤသဘောတူညီချက် စာချုပ်ပါ သတ်မှတ်ချက်များသည် သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံတိုင်း၏ အစိုးရများက လိုအပ်သည်ဟု ယူဆခဲ့လျှင် လက်ရာများ၊ ထုတ်လုပ်ထားသည်များကို ဥပဒေဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စည်း ကမ်းသတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ဖြစ်စေ ဖြန့်ချိခြင်းနှင့် တင်ဆက် ပြသ ခြင်းတို့ကို ခွင့်ပြုခြင်း၊ ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ ပိတ်ပင်ခြင်း စသည်တို့ ပြုလုပ်နိုင်သော အခွင့်အာဏာကို မည်သည့်နည်းနှင့်မှ ထိခိုက် ခြင်း မရှိစေရ။

အပိုဒ် (၂၀)

(၁) ဤသဘောတူချက်သည် မူလနိုင်ငံ၌ ကာကွယ်စောင့်ရှောက် မှု သက်တမ်း ကုန်လွန်သွားသည့်အတွက် အများပြည်သူ လူထု ပိုင်ဆိုင်သည့်အဖြစ်သို့ မရောက်ရှိသေးသော လက်ရာ အားလုံးနှင့် ပက်သက်၍ အာဏာသက်ရောက်သည့်နေ့မှစ၍ ကျင့်သုံးခြင်း ပြုနိုင်သည်။

(၂) ယခင် ပေးထားသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု သက် တမ်း ကုန်လွန်သွားသဖြင့် အများပိုင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားသော

လူထုစိန်ဝင်း

လက်ရာများ ဖြစ်ပါမူ အသစ်တစ်ဖန် ပြန်လည်ကာကွယ်မှု ပြုနိုင် လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

(၃) ဤမူဝါဒကို ကျင့်သုံးရေးကိစ္စမှာ သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများ အကြား တည်ရှိနေသော၊ သို့တည်းမဟုတ် ပါဝင်လာရန်ရှိသော အထူးသဘောတူညီချက် စာချုပ်ပါ သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း ဖြစ်စေရမည်။ အဆိုပါ သတ်မှတ်ချက်များ မရှိခဲ့ပါက သက်ဆိုင် ရာ နိုင်ငံအသီးသီးသည် မူဝါဒကျင့်သုံးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များကို ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပေးရမည်။

(၄) ရှေ့တွင်ဖော်ပြခဲ့သော သတ်မှတ်ချက်များကို သမဂ္ဂ အတွင်းသို့ အသစ်ပါဝင်လာသော နိုင်ငံများတွင်လည်း ကျင့်သုံး နိုင်သည်။

အပိုဒ် (၂၁)

သဘောတူညီချက်ပါ သတ်မှတ်ချက်များသည် သမဂ္ဂဝင် နိုင်ငံ တစ်ခု၏ ဥပဒေက ပေးအပ်သော ပိုမိုကြီးမားသည့် ကာကွယ်မှု အကျိုးကို ခံစားရရှိရန် တောင်းဆိုမှုပြုလုပ်ခြင်းကို အဟန့်အတား မဖြစ်စေရ။

အပိုဒ် (၂၂)

သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံများသည် သဘောတူစာချုပ်ပါ အခွင့်အရေး များထက် ပိုမိုများပြားသော ခံစားခွင့်များကို ဖန်တီးပြုစုသူများ အား ပေးအပ်ရန် အလို့ငှာ သမဂ္ဂဝင်နိုင်ငံအချင်းချင်း အထူး သဘော တူညီချက်များ ချုပ်ဆိုရန် အခွင့်ရှိသည်။ ထို့ပြင် ဤ သဘောတူညီ ချက်ကို ဆန့်ကျင်ခြင်းမပြုသည့် အခြား အချက်အလက်များကို လည်း ချုပ်ဆိုခွင့်ရှိသည်။ ဤစည်းကမ်းချက်များနှင့် ကိုက်ညီလျှင် တည်ဆဲ စည်းကမ်းချက်များကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

အပိုဒ် (၂၃)

(၁) ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် စပ်လျဉ်းသော အထူးသတ်မှတ်ချက်များကို နောက်ဆက်တွဲ အဖြစ် ထည့်သွင်းထားသည်။

(၂) အပိုဒ် ၂၈(၁)(ခ)ပါ သတ်မှတ်ချက်အရ နောက်ဆက်တွဲပါ အချက်များသည် ဤအက်ဥပဒေ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

TRIPS သဘောတူညီချက် နောက်ဆက်တွဲ

(၁) ဤနောက်ဆက်တွဲ အပါအဝင် ဖြစ်သည့် ဤအက်ဥပဒေကို လက်ခံအတည်ပြုထားသော၊ သို့တည်းမဟုတ်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ထားသော၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီး၏ အထွေထွေညီလာခံ ကျင့်ထုံးများနှင့်အညီ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံဟု သတ်မှတ်ထားသော မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ယင်း၏ စီးပွားရေးအခြေအနေနှင့် လူမှုရေး၊ သို့တည်းမဟုတ် ယဉ်ကျေးမှုလိုအပ်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဤ အက်ဥပဒေတွင် ပါရှိသော မူပိုင်ခွင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း ဆိုင်ရာ စည်းကမ်းအချက်အလက်များကို ချက်ချင်းဆောင်ရွက်ရန် အခြေအနေ မရှိသေးဟု ယူဆခဲ့သော် ယင်းသည် လက်ခံ အတည်ပြုသည့်၊ သို့တည်းမဟုတ် ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် အကြောင်းကြားစာ၊ သို့တည်းမဟုတ် အပိုဒ် ၅ (၁)(၈) သတ်မှတ်ချက်တွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း ကျင့်သုံးကြောင်း အသိပေးစာကို ညွှန်ကြားရေး မှူးချုပ်ထံသို့ ပေးပို့သည့် အချိန်မှစ၍ အပိုဒ် (၂)တွင် သတ်မှတ်ပါရှိသော အချက်များအတိုင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အပိုဒ် (၃)တွင် သတ်မှတ်ပါရှိသော အချက်များအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက် ကျင့်သုံးပါမည်ဟု ထုတ်ဖော် ကြေညာနိုင်သည်။ အပိုဒ် (၂) ပါ သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးသည့် အစား အပိုဒ် ၅(၁)(က) နှင့်

လူထုစိန်ဝင်း

အညီ ဆောင်ရွက်မည့်အကြောင်း ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း ပြုလိုက ပြုနိုင်သည်။

(၂-က) အပိုဒ် ၁မှ ၂၁နှင့် ဤနောက်ဆက်တွဲပါ အချက်များ ကို အပိုဒ် ၂၈(၂) တွင် ပါရှိသည်နှင့်အညီ အာဏာသက်ရောက် စေသည့် နေ့မှ ၁၀နှစ်ကာလ မကုန်ဆုံးမီအတွင်း အပိုဒ် ၁တွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း အသိပေးကြေညာခဲ့သော မည်သည့် ထုတ်ပြန် ကြေညာချက်မဆို အဆိုပါသက်တမ်းကာလ ကုန်ဆုံးသည့် နေ့ အထိ အကျိုးသက်ရောက်စေလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ထုတ်ပြန် ကြေညာသော မည်သည့်ကြေညာချက်ကိုမဆို အဆိုပါ ၁၀နှစ် ကာလ သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ အနည်းဆုံး ၃လမှ အများ ဆုံး ၁၅လအတွင်း ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ အသိပေး အကြောင်းကြား လျက် တစ်ခုလုံးကို ဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုဖြစ်စေ တစ်ကြိမ် လျှင် ၁၀နှစ်စီ ထပ်မံ၍ သက်တမ်းတိုးမြှင့်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။

(၂-ခ) အပိုဒ် ၂၈(၂) နှင့်အညီ၊ အပိုဒ် ၁ မှ ၂၁အထိ နှင့် ဤနောက်ဆက်တွဲတို့ အာဏာသက်ဝင်ပြီးသည်မှ စ၍ ၁၀နှစ် ကြာပြီး သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးချိန်တွင် အပိုဒ် (၁) ပါအတိုင်း အသိပေး ကြေညာခဲ့သော မည်သည့်ကြေညာချက်မဆို အဆိုပါ ၁၀နှစ် ကာလ သက်တမ်းကုန်ဆုံးချိန်အထိ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ယင်း မည်သည့် ကြေညာချက်မဆို အပိုဒ်ခွဲ (က) ဒုတိယဝါကျတွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း သက်တမ်း တိုးမြှင့်ခြင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။

(၃) အပိုဒ် (၁) တွင် ရည်ညွှန်းထားသည့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းမှ ရပ်စဲသွားသော သမဂ္ဂဝင် မည်သည့် နိုင်ငံမဆို အပိုဒ် (၂) တွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း သက်တမ်း တိုးမြှင့်ပိုင်ခွင့် ဆက်လက် မရှိစေရ။ ထို့ပြင် ယင်းနိုင်ငံက ယင်း၏ ထုတ်ပြန် ကြေညာချက်ကို တရားဝင် ရုပ်သိမ်းခြင်း ပြုသည်ဖြစ်စေ၊ မပြု

သည်ဖြစ်စေ ၁၀နှစ် သက်တမ်းကာလ ကုန်ဆုံးသွားချိန်၊ သို့တည်းမဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ထားခြင်းမှ ရပ်ဆိုင်းသွားပြီးနောက် ၃နှစ်တာကာလ ကုန်ဆုံးသည့်အချိန် နောက်ဆုံး သက်တမ်း ကုန်ဆုံးရာ၌ စာပိုဒ် (၁) တွင် ရည်ညွှန်းထားသော စည်းကမ်းချက်များအတိုင်း လိုက်နာရန် ဖြစ်သည်။

(၄) စာပိုဒ် (၁) သို့တည်းမဟုတ် (၂) ပါအတိုင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာထားချက် အကျိုးသက်ရောက်ခြင်း ရပ်ဆိုင်းသွားသည့် အချိန်တွင် ဤနောက်ဆက်တွဲအရ လိုင်စင် ပေးအပ်ခဲ့မှုဖြင့် လုပ်ဆောင်ထားသော စာအုပ်များ လက်ဝယ် ကျန်ရှိနေသေးလျှင် ၎င်းစာအုပ်များ ကုန်ဆုံးသွားသည်အထိ ဆက်လက် ဖြန့်ဝေခြင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။

(၅) ဤအက်ဥပဒေပါ စည်းကမ်းချက်များအတိုင်း လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိပြီး အပိုဒ် ၃၁ (၁)နှင့်အညီ အသိပေးကြေညာခြင်း ပြုလုပ်ပြီးဖြစ်သော မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ဤဥပဒေပါ စည်းကမ်းများအတိုင်း တစ်စုံတစ်ခုသော ဒေသနယ်မြေ၌ ကျင့်သုံးခြင်း ပြုလိုလျှင် အခြေအနေသည် စာပိုဒ် (၁)တွင် ရည်ညွှန်းထားသည့် နိုင်ငံများရှိ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပြီး စာပိုဒ် (၁)တွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း သက်တမ်းတိုးမြှင့်ကြောင်း အသိပေးကြေညာရမည်။ ယင်းအဆိုပါ အသိပေးကြေညာချက် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဤနောက်ဆက်တွဲပါ သတ်မှတ်ချက်များကို လျှောက်ထားသော နယ်မြေဒေသတွင်လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

၆ (က)။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် စာပိုဒ် ၁ က ရည်ညွှန်းသော စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးမည်ဟု ထုတ်ဖော်ကြေညာထားသော အချက်က အခြားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအား ရှေ့တွင်ဖော်ပြခဲ့သော နိုင်ငံတွင် စတင်ထုတ်လုပ်ခဲ့သည့် လက်ရာ

လူထုစိန်ဝင်း

များကို အပိုဒ် (၁) မှ (၂၀) အတွင်း ပါရှိသော စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များတွင် ဖော်ပြပါရှိသည့်အောက်လျော့၍ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်းပြုရန် ခွင့်ပြုခြင်း မဟုတ်ပေ။

(ခ) အပိုဒ် ၃၁ (၂) (ခ) ဒုတိယဝါကျတွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် အပြန်အလှန် ပြုမူဆောင်ရွက်ရန် လျှောက်ထားပိုင်ခွင့်ကို အပိုဒ် (၁၃) တွင် ပါရှိသည့် ကာလသတ်မှတ်ချက် နေ့ရက် ကုန်ဆုံးချိန် အထိ အပိုဒ် ၅(၁)(က)နှင့်အညီ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း ပြုခဲ့သော နိုင်ငံတွင် ထုတ်လုပ်ခဲ့သော လက်ရာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကျင့်သုံး ခြင်း မပြုနိုင်ပေ။

အပိုဒ် (၂)

(၁) ဤအပိုဒ်ပါ သတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာမည်ဟု ထုတ်ဖော်ကြေညာခဲ့ပြီးဖြစ်သော မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေထားသော၊ သို့တည်းမဟုတ် အလားတူ ပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့် ထပ်မံထုတ်လုပ်ထားသော လက်ရာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အာဏာ ပိုင်စိုးသော အဖွဲ့အစည်း အာဏာပိုင်များက အပိုဒ် (၄)နှင့် အောက်ပါ သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း ခွင့်ပြုသည့် ဘာသာပြန်ဆို ခြင်းဆိုင်ရာ တစ်ဦးတည်းမူပိုင်ခွင့်၏ နေရာတွင် တစ်ဦးတည်း မူပိုင်မဟုတ်သော လွှဲပြောင်းခြင်းမပြုနိုင်သော လိုင်စင်ကို အစားထိုးပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) (က) စာပိုဒ် (၃) ပါအရ လက်ရာကို ပထမအကြိမ် ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခြင်း ပြုသော နေ့မှစ၍ ၃နှစ်တာကာလ သက်တမ်း ကုန်ဆုံးပြီး၊ သို့တည်းမဟုတ် အဆိုပါနိုင်ငံ၏ ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်း ထားသော ပိုမိုရှည်ကြာသည့် သက်တမ်းကာလ ကုန်ဆုံးပြီးချိန် တွင် ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့်ရှိသူက ထိုနိုင်ငံ၌ အများ အသုံးပြုရန်အတွက် ထိုနိုင်ငံ၏ဘာသာစကားဖြင့် ဘာသာပြန်ဆို

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုမထားခဲ့လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ယင်း၏ အခွင့်အာဏာ လွှဲပေးခြင်းမရှိခဲ့လျှင် အဆိုပါ နိုင်ငံသား မည်သူ မဆို ၎င်းလက်ရာကို ဘာသာပြန်ဆိုခွင့်၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်၊ သို့တည်းမဟုတ် အလားသဏ္ဍာန်တူ ထပ်ဆင့်ထုတ်ဝေခွင့် လိုင်စင် ကို ရယူနိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(ခ) သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာစကားဖြင့် ဘာသာပြန်ဆို ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေထားသော စာအုပ်များ လက်ကျန်မရှိတော့လျှင် ဤအပိုဒ် ပါ အချက်များအရ ခွင့်ပြုထားသော သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း လိုင်စင်ပေးအပ်နိုင်သည်။

(၃) (က) သမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံတစ်ခု၊ သို့တည်းမဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော နိုင်ငံများ၌ အထွေထွေသုံးအဖြစ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ ခြင်း မရှိသော ဘာသာပြန်လက်ရာများ ကိစ္စတွင်မူ စာပိုဒ် (၂)(က) တွင် ရည်ညွှန်းထားသော ၃နှစ် ဟူသည့် ကာလ သတ်မှတ် ချက်၏ နေရာတွင် ၁ နှစ် ဟူသော ကာလသတ်မှတ်ချက်ကို အစားထိုးခြင်း ပြုနိုင်သည်။

(ခ) စာပိုဒ် (၁) တွင် ရည်ညွှန်းထားသော မည်သည့် နိုင်ငံ မဆို သမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံအားလုံး၏ တညီတညွတ် တည်းသော သဘောတူညီမှုဖြင့် အဆိုပါ နိုင်ငံများ၌ တစ်ခုတည်း ဖြစ်သော ဘာသာစကားက အထွေထွေသုံး ဖြစ်နေခဲ့လျှင် ထို ဘာသာစကားဖြင့် ဘာသာပြန်ဆို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းကိစ္စကို စာပိုဒ် (၂)(က)တွင် ရည်ညွှန်းသည့် ၃နှစ်ဟူသော သက်မှတ်ချက် အစား သဘောတူညီချက်ဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် တစ်နှစ်အောက် မလျော့သော ပိုမိုတိုတောင်းသည့် ကာလသတ်မှတ်ချက်ကို အစား ထိုးနိုင်သည်။

သို့ဖြစ်စေကာမူ ရှေ့ဝါကျတွင်ပါရှိသော သတ်မှတ်ချက်များကို အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ စပိန်ဟူသော ဘာသာစကားများ ကိစ္စတွင်

လူထုစိန်ဝင်း

အသုံးချခြင်းမပြုစေရ။ အဆိုပါ သဘောတူညီချက် ပြုလုပ်သည့် အကြောင်းကို အစိုးရများက ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ အသိပေး အကြောင်းကြားရမည်။

(၄) (က) ၃နှစ်သက်တမ်းကာလ ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ရယူနိုင်သော မည်သည့် လိုင်စင်ခွင့်ပြုချက်ဖြစ်စေ သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးနောက်ထပ် ၆လ မကျော်လွန်ခင် ထုတ်ပေးခြင်း မပြုစေရ။ ၁နှစ်သက်တမ်းကာလ ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ရယူနိုင်သော မည်သည့် လိုင်စင် ခွင့်ပြုချက်ဖြစ်စေ သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီး နောက်ထပ် ၉လ မကျော်လွန်မီ ထုတ်ပေးခြင်းမပြုစေရ။

(၁) အပိုဒ် (၄) (၁) တွင် ဖော်ပြပါရှိသော လိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ လျှောက်ထားသူက လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ခြင်းပြုသည့် နေ့မှ စ၍။

(၂) ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့် ရရှိသူ၏ အမည်နာမနှင့် လိပ်စာကို မသိရှိသော ကိစ္စဖြစ်ခဲ့လျှင် အပိုဒ် (၄) (၂)ပါ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ လျှောက်ထားတောင်းခံသူက ဆိုင်ရာပိုင်ရာ အာဏာပိုင်များထံ လျှောက်ထား တောင်းဆိုလွှာ တင်သွင်းသည့်နေ့မှ စ၍။

(ခ) ဆိုခဲ့သော ၆လ၊ ၉လ သက်တမ်း ကာလအတွင်းတွင် လျှောက်ထားခဲ့သည့် ဘာသာစကားနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း ဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့် ပိုင်ဆိုင်ထားသူက၊ သို့တည်းမဟုတ် ၎င်း၏ အခွင့်အာဏာလွှဲအပ်သူက ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုခဲ့သည် ရှိသော် ဤစာပိုဒ်ပါ သတ်မှတ်ချက်အရ မည်သည့်လုပ်ဆောင်ခွင့် လိုင်စင်ကိုမှ ပေးအပ်ခြင်း မပြုရ။

(၅) ဤအပိုဒ်အရ မည်သည့်လုပ်ဆောင်ခွင့် လိုင်စင်ကိုမဆို စာသင်ကြားခြင်း၊ ပညာရှင်လေ့လာမှုပြုခြင်း၊ သုတေသန လုပ်ခြင်း စသည်တို့ အတွက်သာလျှင် လုပ်ဆောင်ခွင့် ပေးရမည်။

(၆) ဘာသာပြန်လက်ရာတစ်ခုကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့် ရရှိပိုင်ဆိုင်သူ၊ သို့တည်းမဟုတ် ၎င်း၏အခွင့်အာဏာ ပေးအပ်ထားသူက နိုင်ငံတစ်ခုတွင် အခြားအလားသဏ္ဍာန်တူ လက်ရာများအား ရောင်းချသော တန်ဖိုးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချက်အားဖြင့် သင့်တင့်မျှတသော တန်ဖိုးဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုခဲ့သည် ဆိုလျှင် ဤအပိုဒ်အရ ပေးအပ်ထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်လိုင်စင် သည် အထက် အဆိုပါ ဘာသာပြန် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသောလက်ရာ နှင့် ဘာသာစကားတူညီပြီး အကြောင်းအရာလည်း တူညီနေခဲ့ပါက ရပ်စဲသွားရမည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့် လိုင်စင် ရပ်စဲခြင်းမပြုမီက ရှိနေခဲ့ သော စာအုပ်များကိုမူ ကုန်ဆုံးသွားသည်အထိ ဆက်လက်၍ ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်း ပြုနိုင်သည်။

(၇) သရုပ်ဖော်ပုံများသာ အဓိကအားဖြင့် ပါဝင်သော လက်ရာ များကို စာသားအား ဘာသာပြန်ပြီး သရုပ်ဖော်ပုံများအား ထပ်ဆင့် ကူးယူ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်လိုင်စင် ပေးအပ်ခြင်းကို အပိုဒ် (၃)ပါ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း အပြည့်အဝ လိုက်နာလျှင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

(၈) ဖန်တီးပြုစုသူ စာရေးဆရာက ၎င်း၏ လက်ရာစာအုပ် များ အားလုံးကို ဖြန့်ဖြူးရောင်းချမှုပြုခြင်းမှ ရုပ်သိမ်းခဲ့လျှင်မူ လုပ်ပိုင်ခွင့်လိုင်စင် ပေးအပ်ခြင်း မပြုနိုင်ပေ။

(၉) (က) ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုထားသော၊ သို့တည်းမဟုတ် သဏ္ဍာန်တူ ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ထားသော လက်ရာတစ်ခု၏ ဘာသာပြန်အား စာပိုဒ် (၁)တွင် ရည်ညွှန်းပါရှိသော နိုင်ငံ၌ ရုံးချုပ် ထားရှိသော အသံလွှင့်လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအား အထက် ပါ နိုင်ငံရှိ အာဏာပိုင်စိုးရာ အဖွဲ့ထံလျှောက်ထားခဲ့လျှင် အောက်ပါ စည်းကမ်းချက်များနှင့် ညီညွတ်ပါက လုပ်ပိုင်ခွင့်လိုင်စင် ပေးနိုင် သည်။

လူထုစိန်ဝင်း

(၁) ဆိုခဲ့ပြီးသောနိုင်ငံ၏ ဥပဒေနှင့်အညီ ရရှိထားသော စာအုပ်မှ ဘာသာပြန်ဆိုမှု ပြုခြင်း။

(၂) ဘာသာပြန်ဆိုမှုသည် အသံလွှင့်ရန် အတွက်သာလျှင် ဖြစ်ပြီး စာသင်ကြားရန် သက်သက်အလို့ငှာ ဖြစ်ခြင်း၊ သီးသန့် နယ်ပယ် တစ်ခုအတွင်းရှိ ကျွမ်းကျင်သူများအား အထူးပြု နည်းပညာနှင့် သိပ္ပံသုတေသန ရလဒ်များကို ဖြန့်ဝေပေးရန်သာလျှင် ဖြစ်ခြင်း။

(၃) ဘာသာပြန်လက်ရာကို စည်းကမ်းချက် (၂)တွင် ရည်ညွှန်းပါရှိသည့် ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် သက်သက် ဥပဒေနှင့်အညီ အသံလွှင့်ခြင်းဖြစ်၍ ဆိုခဲ့သည့် နိုင်ငံ နယ်မြေအတွင်းရှိ သောတရှင်များအတွက်သာ ရည် ရွယ်ခြင်း။ ထိုသို့ အသံလွှင့်ရန် ရည်ရွယ်ချက် သက်သက် ဖြင့် ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်စွာ အသံအားဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ ရုပ်မြင်သံကြားအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်ထားသော အသံလွှင့်ချက်များလည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။

(၄) ဘာသာပြန်လက်ရာကို အသုံးပြုသည့် လုပ်ငန်း အားလုံးသည် စီးပွားရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြုလုပ်မှု မဟုတ်ခြင်း။

(၉) (ခ) အသံလွှင့်လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက ဤစာပိုဒ် အရ လုပ်ပိုင်ခွင့်လိုင်စင်ဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့သော အသံ၊ သို့မဟုတ် ရုပ်သံတစ်ခုကို စာပိုဒ်ခွဲ (က)တွင် ရည်ညွှန်းပါရှိသော စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များ၊ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီပါက ထို အသံလွှင့် အဖွဲ့အစည်း၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ရုံးချုပ် တည်ရှိ ရာ နိုင်ငံ၏ အာဏာပိုင်စိုးသော အဖွဲ့အစည်းက လုပ်ပိုင်ခွင့် လိုင်စင်ပေးခဲ့လျှင် အခြားအသံလွှင့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက

အသုံးပြုနိုင်သည်။

(ဂ) စာပိုဒ်ခွဲ (က)ပါ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ အမျိုးအစားများနှင့် ညီညွတ်သည် ဆိုပါလျှင် အသံလွှင့်လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအား ရုပ်သံလက်ရာတစ်ခုကို စနစ်တကျ သင်ကြားပြသရန် ရည်ရွယ်ချက် သက်သက်အတွက် ဘာသာပြန်ဆို အသုံးပြုခွင့်လိုင်စင် ပေးနိုင်သည်။

(ဃ) စာပိုဒ်ခွဲ (က) မှ (ဂ) အထိ စာပိုဒ်များတွင် ပါရှိသော စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များကို ဤစာအပိုဒ်အရ ပေးအပ်သော မည်သည့်လုပ်ပိုင်ခွင့် လိုင်စင်ကိုမဆို လုပ်ဆောင်ရာ၌ အသုံးပြုနိုင်သည်။

အပိုဒ် (၃)

(၁) ဤအပိုဒ်တွင်ပါရှိသော စည်းကမ်းချက်များအတိုင်း လိုက်နာစောင့်ထိန်းပါမည်ဟု ထုတ်ဖော်ကြေညာထားသည့် မည်သည့် နိုင်ငံမဆို အပိုဒ် (၉)အရ ပေးအပ်ထားသော တစ်ပါးသူနှင့် မသက်ဆိုင်၊ သီးသန့်အခွင့်အရေးအဖြစ် ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခွင့် အခွင့်အရေးကို အခွင့်အာဏာပိုင်စိုးသော အဖွဲ့အစည်းက အပိုဒ် (၄)နှင့်အညီ ချမှတ်သော အောက်ပါ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များအရ သီးသန့်မဟုတ်သော၊ လွှဲပြောင်းခြင်း မပြုနိုင်သော လိုင်စင်များဖြင့် အစားထိုးဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) (က) စာပိုဒ် (၇) ပါ သတ်မှတ်ချက်များအရ ဤအပိုဒ်ကို ကျင့်သုံးသော လက်ရာတစ်ခုနှင့် စပ်လျဉ်း၍

(၁) စာပိုဒ် (၃)တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် သက်ဆိုင်ရာ ကာလ ဖြစ်သော လက်ရာတစ်ခု၏ ပထမ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသောနေ့ရက်မှ စ၍ ဟူသော စကားရပ်၊ သို့တည်းမဟုတ်၊

လူထုစိန်ဝင်း

(၂) စာပိုဒ် (၁)တွင် ရည်ညွှန်းသော နိုင်ငံအမျိုးသား ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပိုမိုရှည်လျားသော ကာလ ကို အဆိုပါနေ့မှ အစပြု၍ဟူသော စကားရပ်တို့ သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီး နောက်တွင် အဆိုပါ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ သော စာအုပ်ကို ယင်းနိုင်ငံတွင် အများပြည်သူ လူထုအား ဖြန့်ဝေခြင်းမပြုတော့လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် စနစ် တကျ ညွှန်ပြသင်ကြားရေးလုပ်ငန်းများ အလို့ငှာ အဆိုပါ နိုင်ငံရှိ အလားတူ လက်ရာများကို ရောင်းချသော ဈေးနှုန်း များနှင့်အညီ ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခွင့် ပိုင်ဆိုင်သောသူ၊ သို့မဟုတ် ၎င်းက အခွင့် အာဏာ လွှဲအပ်ခြင်းခံရသူ မည်သည့်နိုင်ငံသားမဆို သင်ကြားရေး လုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုရန် အတွက် ၎င်းဈေးနှုန်းများအောက် လျော့ကျ သော ဈေးနှုန်းဖြင့် ဖြစ်စေ ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ရန် လိုင်စင် ရယူနိုင်သည်။

(ခ) အကယ်၍ သတ်မှတ်ကာလ ကုန်ဆုံးချိန်၌ အဆိုပါ စာအုပ်ကို ယင်းနိုင်ငံ၌ ရောင်းချခြင်း မပြုသည်မှာ ၆လ ကြာမြင့် ခဲ့ပြီးဖြစ်လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ပိုမို နည်းပါးသော ဈေးနှုန်းဖြင့် သင်ကြားရေးလုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုရန်ဖြစ်လျှင် စာပိုဒ်ခွဲ (က) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဖြန့်ဝေခဲ့သည့် ယင်းစာအုပ်ကို ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ရန် လိုင်စင်ကို ပေးအပ်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။

(၃) စာပိုဒ် (၂) (က) (၁) တွင် ရည်ညွှန်းသောကာလသည် အောက်ပါ ခြွင်းချက်များမှလွဲလျှင် ၅နှစ် ဖြစ်စေရမည်။

(၁) သင်္ချာနှင့် နည်းပညာများ အပါအဝင် ဖြစ်သော သဘာဝနှင့် ရူပသိပ္ပံပညာရပ်များဆိုင်ရာ လက်ရာများ ဖြစ်လျှင် ကာလ သတ်မှတ်ချက်မှာ ၃နှစ် ဖြစ်စေရမည်။

(၂) စိတ်ကူးဖြင့် ဖန်တီးသော ဝတ္ထု၊ ကဗျာ၊ ဇာတ်၊ ဂီတနှင့် ပန်းချီ အနုပညာစာအုပ်များ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ကာလ သတ်မှတ်ချက်မှာ ၇ နှစ် ဖြစ်စေရမည်။

(၄)(က) ၃ နှစ်ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ရယူနိုင်သည့် မည်သည့် လိုင်စင်ကိုမဆို ဤအပိုဒ် အရ

(၁)အပိုဒ် (၄)(၁)တွင် ဖော်ပြပါရှိသော လိုအပ်ချက်များ နှင့်အညီ လျှောက်ထားသည့် နေ့မှစ၍၊ သို့တည်းမဟုတ် (၂) ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခွင့် ရရှိပိုင်ဆိုင်သူ၏ အမည် နာမနှင့် နေရပ်လိပ်စာကို မသိရှိခဲ့လျှင် လျှောက်ထားသူ က အပိုဒ် (၄)(၂)ပါ သတ်မှတ်ချက်များ အတိုင်း ဆိုင်ရာပိုင်ရာ အာဏာပိုင်များထံ လျှောက်ထားခဲ့သည့် မိတ္တူကို ပေးပို့သည့်နေ့မှစ၍ ဖိလ မကျော်မီ ကာလ အတွင်း ထုတ်ပေးခြင်းမရှိစေရ။

(ခ) အခြားသောကာလများ ကုန်ဆုံးပြီးနောက် လိုင်စင် ရယူ နိုင်ခွင့်ရှိခဲ့ပြီး အပိုဒ် (၄)(၂)အရ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်လည်း ရှိခဲ့သော် လျှောက်လွှာမိတ္တူ ပေးပို့သည့်ရက် နောက် ၃လ မကျော်လွန် မချင်း လိုင်စင်ကို ထုတ်ပေးခြင်းမရှိစေရ။

(ဂ) စာပိုဒ်ခွဲ (က)နှင့် (ခ)တွင် ရည်ညွှန်းသော ၃လ၊ သို့မဟုတ် ဖိလ ကာလအတွင်း စာပိုဒ် (၂)(က)တွင် ဖော်ပြ ထားသည့် ဖြန့်ဝေမှုပြုခြင်း ရှိခဲ့လျှင် ဤအပိုဒ်အရ မည်သည့် လိုင်စင်မှ ထုတ်ပေးခြင်းမရှိစေရ။

(ဃ) စာရေးသူက ထပ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဝေထားသော စာအုပ်အားလုံးကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခဲ့သည်ရှိသော် မည်သည့် လိုင်စင် လျှောက်ထားခြင်းကိုမှ ထုတ်ပေးခြင်းမရှိစေရ။

လူထုစိန်ဝင်း

(၅) အောက်ပါကိစ္စရပ်များတွင် ဘာသာပြန်လက်ရာတစ်ခုကို ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း လိုင်စင်ကို ထုတ်ပေးခြင်း မရှိစေရ။

(၁) ဘာသာပြန်ဆိုခွင့် ရရှိသူ၊ သို့တည်းမဟုတ် ၎င်းက အခွင့်အာဏာ လွှဲအပ်ပေးသူက ဘာသာပြန်ဆို ထုတ်ဝေခြင်း မဟုတ်ခြင်း။

(၂) ဘာသာပြန်ဆိုထားခြင်းသည် လျှောက်ထားသည့်နိုင်ငံ၌ အများသုံးစွဲလျက်ရှိသော ဘာသာစကား မဟုတ်ခြင်း။

(၆) ထပ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ခွင့်ရရှိသူက၊ သို့တည်းမဟုတ် ယင်း၏ အာဏာ လွှဲအပ်ပေးသူက စာပိုဒ် (၁)တွင် ရည်ညွှန်းသော နိုင်ငံ၌ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ဈေးနှုန်းဖြင့် စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေ ဖြန့်ချိခြင်း ပြုခဲ့လျှင် ဤအပိုဒ်အရ ပေးအပ်ခဲ့သော မည်သည့် လိုင်စင်မဆို ရုပ်ဆိုင်းသွားစေရမည်။ လိုင်စင်ရုပ်သိမ်းရုပ်ဆိုင်းခြင်း မပြုမီက ဖြန့်ဝေခဲ့သော စာအုပ်များကိုမူ ကုန်ဆုံးသည်အထိ ဆက်လက်ဖြန့်ဝေ ရောင်းချခွင့်ရှိသည်။

(၇) (က) စာပိုဒ်ခွဲ (ခ) အရ ဤအပိုဒ်ကို ကျင့်သုံးသော လက်ရာများသည် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော၊ သို့မဟုတ် အလားသဏ္ဍာန်တူ ထပ်ဆင့်ထုတ်ဝေသောလက်ရာများဟုသာ ကန့်သတ်ထားရမည်။

(၇)(ခ) ဤအပိုဒ်သည် ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ထားသော ရုပ်မြင်သံကြား ပြုလုပ်ချက်များနှင့် ၎င်းပြုလုပ်ချက်များထဲတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သော လက်ရာများအား ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အထဲတွင်ပါဝင်သော စာသားများအား လျှောက်ထားခြင်းပြုသည့် နိုင်ငံ၌ အများသုံးဖြစ်သော ဘာသာစကားဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း စသည့် ကိစ္စရပ်များတွင်လည်း ဆိုခဲ့သော ရုပ်မြင်သံကြား ပြုလုပ်ချက်သည် စနစ်တကျ သင်ကြားပြသရေးလုပ်ငန်းများ

အတွက်ဟူသော တစ်ခုတည်းသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြင်ဆင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ခဲ့လျှင် ကျင့်သုံးခြင်းပြုနိုင်သည်။

အပိုဒ် (၄)

(၁) အပိုဒ် (၂) သို့မဟုတ် အပိုဒ် (၃) အရ လိုင်စင် လျှောက်ထားသူအား သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ မိမိ၏ လျှောက်ထားချက်ကို အခွင့်အာဏာပိုင်စိုးသူက ဘာသာပြန်ဆို ထုတ်ဝေခွင့်၊ သို့မဟုတ် ကူးယူထုတ်ဝေခွင့်ကို ငြင်းပယ်ခြင်း ပြုခဲ့သည်ဟု အထောက်အထားဖြင့် တင်ပြနိုင်လျှင်သော် လည်းကောင်း၊ မိမိက လုံ့လစိုက်ထုတ်ခြင်း ပြုခဲ့သော်ငြားလည်း မူပိုင်ခွင့်ပိုင်ရှင်အား ရှာဖွေ မတွေ့ရှိခဲ့ကြောင်း ပြသနိုင်ခဲ့လျှင်သော် လည်းကောင်း လိုင်စင်ကို ပေးအပ်ခြင်းပြုနိုင်သည်။ လျှောက်ထားမှု ပြုလုပ်သည့် အချိန်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်တည်း လျှောက်ထားသူသည် စာပိုဒ် (၂)တွင် ရည်ညွှန်းပါရှိသည့်အတိုင်း ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာရှိ ပြန်ကြားရေးဌာနများကိုလည်း အသိပေး အကြောင်းကြားခြင်း ပြုရမည်။

(၂) မူပိုင်ခွင့် ပိုင်ရှင်ကို ရှာဖွေမတွေ့နိုင်ခဲ့လျှင် လိုင်စင် ထုတ်ပေးရန် အခွင့်အာဏာပိုင်စိုးသော အဖွဲ့သို့ လျှောက်ထားသော လျှောက်လွှာမိတ္တူများကို စာအုပ်ပေါ်တွင် ဖော်ပြထားသော ထုတ်ဝေသူနှင့် ထုတ်ဝေသူ၏ ပင်မလုပ်ငန်းတည်ရာ နိုင်ငံ အစိုးရက ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ အသိပေး အကြောင်းကြားလျက် သတ်မှတ်ခဲ့သော နိုင်ငံ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ သတင်းပြန်ကြားရေးဌာနသို့ မှတ်ပုံတင် ချောစာဖြင့် ပေးပို့ရမည်။

(၃) အပိုဒ် (၂) သို့မဟုတ် အပိုဒ် (၃) အရ ပေးအပ်ထားသော လိုင်စင်ဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့သော ဘာသာပြန်၊ သို့မဟုတ် ထပ်ဆင့် ကူးယူထုတ်လုပ်သည့် စာအုပ်တိုင်းအပေါ်တွင် စာရေးဆရာ၏

လူထုစိန်ဝင်း

အမည်ကို ဖော်ပြခြင်းပြုရမည်။ စာအုပ်၏ ခေါင်းစဉ်လည်း စာအုပ်တိုင်းတွင် ပါရှိရမည်။ ဘာသာပြန်ဆိုသော စာအုပ်ဖြစ်လျှင် မူရင်း စာအုပ်၏ ခေါင်းစဉ်ကို ဆိုခဲ့ပြီးသော စာအုပ်တိုင်းတွင် ပါရှိရမည်။

(၄) (က) အပိုဒ် (၂) သို့မဟုတ် အပိုဒ် (၃) အရ ခွင့်ပြုခဲ့သော လိုင်စင်ကို နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချခြင်း ပြုရန်အထိ ခွင့်ပြုခြင်း မရှိစေရ။ ယင်းအဆိုပါ လိုင်စင်ခွင့်ပြုချက်သည် ဘာသာ ပြန်ဆိုခြင်း ထပ်ဆင့်ကူးယူ ထုတ်ဝေခြင်းပြုရန် လျှောက်ထားခဲ့သော နိုင်ငံအတွင်း၌သာလျှင် အကျုံးဝင်သည်။

(၄) (ခ) အပိုဒ်ခွဲ (က) ပါ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ခြင်းဟူသည် စာအုပ်များကို ဒေသတစ်ခုမှနေ၍ ၎င်းဒေသအား ရိုသေလေးစားသောအားဖြင့် အပိုဒ် (၁) (၅) အရ ထုတ်ဖော်ကြေညာထားသည့် နိုင်ငံလည်း အပါအဝင် ဖြစ်စေရမည်။

(၄) (ဂ) အပိုဒ် (၂) အရ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ ပြင်သစ်ဘာသာ၊ သို့မဟုတ် စပိန်ဘာသာတို့မှ လွဲ၍ အခြားဘာသာတစ်ခုသို့ ဘာသာပြန်ဆိုရန် ခွင့်ပြုချက် ပေးအပ်ခဲ့သောနိုင်ငံမှ အစိုးရ၊ သို့မဟုတ် အခြားအစိုးရဌာန တစ်ခုခုမှ အဆိုပါ စာအုပ်များကို အခြားနိုင်ငံ တစ်ခုသို့ တင်ပို့ခြင်းပြုခဲ့လျှင် အောက်ပါအချက်များ နှင့် ညီညွတ်ပါက စာပိုဒ်ခွဲ (က)တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်ခြင်း မရှိပေ။

(၁) လက်ခံရရှိသူများသည် ခွင့်ပြုချက် ပေးခဲ့သော နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများဖြစ်ခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ယင်းအဆိုပါ နိုင်ငံသားများ စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ခြင်း။

(၂) စာအုပ်များကို သင်ကြားခြင်း၊ လေ့လာဆည်းပူးခြင်း၊ သို့မဟုတ် သုတေသန ပြုလုပ်ခြင်း စသည့် ရည်ရွယ်

ချက်အတွက်သာလျှင် အသုံးပြုရန်ဖြစ်ခြင်း။

(၃) စာအုပ်များကို ပေးပို့ခြင်းနှင့် လက်ခံသူထံ အရောက် ဖြန့်ဝေခြင်း စသည်တို့တွင် ကုန်သွယ်ရေး ရည်ရွယ်ချက် မပါရှိခြင်း။

(၄) စာအုပ်များ ပေးပို့ခံရသော နိုင်ငံက ထုတ်ဝေခွင့် ပြုခဲ့သော နိုင်ငံနှင့် စာအုပ်များကို လက်ခံခြင်း၊ ဖြန့်ဝေ ခြင်း ခွင့်ပြုရန် သဘောတူညီမှု ရရှိထားခြင်း၊ ယင်းသို့ သဘောတူညီမှု ရရှိထားကြောင်းကို ညွှန်ကြားရေးမှူး ချုပ်ထံ တင်ပြအသိပေးမှု ဆောင်ရွက်ခြင်း။

(၅)အပိုဒ် (၂) သို့မဟုတ် အပိုဒ် (၃) အရ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း ပြုခဲ့သော စာအုပ်အားလုံးတွင် ယင်း စာအုပ်များအား အထက်အဆိုပါ ခွင့်ပြုချက်ကို ကျင့်သုံး နိုင်သည့် နိုင်ငံ၊ သို့မဟုတ် နယ်မြေဒေသများတွင်သာ ရောင်းချခွင့်ရှိကြောင်း သင့်လျော်ရာ ဘာသာစကားဖြင့် ဖော်ပြ သတိပေးချက် ပါရှိခြင်း။

(၆)(က) နိုင်ငံအဆင့် သင့်လျော်ရာ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက် ကို (၁) ပေးအပ်ခဲ့သော ခွင့်ပြုချက်သည် ဘာသာပြန်ဆိုခွင့်၊ ထပ်ဆင့်ကူးယူ ထုတ်လုပ်ခွင့် မူပိုင်ရရှိသူ၏ အကျိုးအလို့ငှာ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ ၂ခုမှ ကာယကံရှင်များအကြား လွတ်လပ်စွာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရာမှ ရရှိခဲ့သော ဉာဏ်ပူဇော်ခနှင့် ကိုက်ညီခြင်း။

(၂) ဉာဏ်ပူဇော်ခကို ပေးအပ်ခြင်း၊ လွှဲပို့ခြင်း ကိစ္စ၌ ဆိုင်ရာနိုင်ငံ ၏ ငွေကြေးမူဝါဒများက တားဆီးထားခဲ့လျှင် အခွင့်အာဏာ ပိုင်စိုးသော အာဏာပိုင်များက အစွမ်းကုန်ကြိုးစားအားထုတ်၍ နိုင်ငံတကာ၌ လဲလှယ်သုံးစွဲနိုင်သည့် ငွေကြေး၊ သို့မဟုတ် တန်ဖိုး အားဖြင့် ညီမျှသော အရာကို လွှဲပို့ရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့် အချက်များနှင့် ညီညွတ်ခဲ့လျှင် ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်သွားမည်။

လူထုစိန်ဝင်း

(၆) (ခ) တိကျမှန်ကန်သော ဘာသာပြန်၊ သို့မဟုတ် ထပ်ဆင့် ကူးယူ ထုတ်လုပ်ခြင်း ဖြစ်စေရန်အတွက် သင့်တင့်လျောက်ပတ် သော စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်ကို နိုင်ငံ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်က ပြုလုပ်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၅)

(၁) (က) အပိုဒ် (၂)တွင် ပေးအပ်ထားသည့်အတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ခြင်း ပြုပါမည်ဟု ထုတ်ဖော် ကြေညာထားသော မည်သည့်နိုင်ငံမဆို အက်ဥပဒေကို အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုး သည့်၊ သို့မဟုတ် ပါဝင်ပူးပေါင်းသည့် အချိန်၌ (၁) အပိုဒ် ၃၀ (၂)(က)တွင် အကျုံးဝင်သော နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ခဲ့လျှင် ယင်း သတ်မှတ်ချက်အရ ဘာသာပြန်ဆိုခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်းသည်အထိ ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း ပြုနိုင်သည်။ (၂) အပိုဒ်(၃၀)(၂)(က)တွင် အကျုံးမဝင်သော နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်လျှင် သမဂ္ဂ ပြင်ပရှိ နိုင်ငံတစ်ခု မဟုတ်စေကာမူ အပိုဒ် (၃၀)(၂)(ခ) ပထမဝါကျတွင် ပါရှိသည့် အတိုင်း ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း ပြုရမည်။

(၁) (ခ)။ အပိုဒ် (၁)(၁) တွင် ရည်ညွှန်းထားသည့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ယင်းသို့ သတ်မှတ်ခံထားရခြင်း ရပ်ဆိုင်း သွားခဲ့သည် ရှိသော် ဤစာပိုဒ်အရ ပြုလုပ်ခဲ့သော ထုတ်ပြန် ကြေညာချက်သည် အပိုဒ် (၁) (၃) တွင် သတ်မှတ်ထားသော ကာလ ကုန်ဆုံးသွားချိန်အထိ အာဏာသက်ရောက်ခြင်း ရှိစေလိမ့် မည်။

(၁) (ဂ)။ ဤစာပိုဒ်အရ ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း ပြုခဲ့သော မည်သည့်နိုင်ငံမဆို အပိုဒ် (၂) တွင် ဖော်ပြသည့် အချက်များ အား ထုတ်ဖော်ကြေညာမှုကို ရုပ်သိမ်းခဲ့သည့်တိုင် လက်ခံ ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုဘဲ နေလိုက နေနိုင်သည်။

(၂)။ အပိုဒ် (၂) တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် အချက်များအား လက်ခံ ဆောင်ရွက်ခြင်း ပြုခဲ့သော မည်သည့်နိုင်ငံမဆို အပိုဒ် (၁)တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း မပြုဘဲ နေလိုက နေနိုင်သည်။

(၃)။ အပိုဒ် (၁) တွင် ရည်ညွှန်းထားသည့်အတိုင်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံဟု သတ်မှတ်ထားခြင်းမှ ရပ်စဲသွားသော မည်သည့်နိုင်ငံမဆို အပိုဒ် (၁၃) အရ သတ်မှတ်ထားသော ကာလသက်တမ်း မကုန် ဆုံးမီ အနည်းဆုံး ၂နှစ်ခန့် ကြိုတင်၍ အပိုဒ် ၃၀ (၂)(ခ)ပါအတိုင်း ထိုသို့ ရပ်စဲသွားကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း ပြုရမည်။ သမဂ္ဂပြင်ပရှိ နိုင်ငံတစ်ခုမဟုတ်စေကာမူ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ရ မည်။ အဆိုပါ ထုတ်ဖော်ကြေညာချက်သည် အပိုဒ် (၁)(၃)ပါ ကာလသက်တမ်း ကုန်ဆုံးချိန်မှစ၍ အာဏာသက်ရောက်ခြင်း ရှိစေလိမ့်မည်။

အပိုဒ် (၆)

(၁) သမဂ္ဂဝင် မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ဤအက်ဥပဒေ စတင် သည့်နေ့နှင့် အပိုဒ် (၁)မှ (၂၁)အထိ အပြင် ဤနောက်ဆက်တွဲပါ အချက်များကို လိုက်နာသည့်နေ့ မတိုင်မီအချိန်က စ၍

(၁) အပိုဒ် (၁)မှ အပိုဒ်(၂၁)အထိနှင့် ဤနောက်ဆက်တွဲပါ အချက်များကို လိုက်နာစောင့်ထိန်းသည့် နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့လျှင် အပိုဒ်(၁)(၁)တွင် ရည်ညွှန်းထားသော အချက်များကို လိုက်နာစောင့်ထိန်းရန် တာဝန်ရှိသည်။ ထို့ပြင် အောက်စာပိုဒ် (၂)တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာစောင့်ထိန်းသော နိုင်ငံတစ်ခုမှ လက်ရာများကို အပိုဒ် (၂)သို့မဟုတ် အပိုဒ် (၃) သို့တည်းမဟုတ် နှစ်ခုစလုံးပါ အချက် များ အတိုင်း လိုက်နာမည်ဟု ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း ပြုလျှင်

လူထုစိန်ဝင်း

ယင်း ကြေညာ ချက်သည် အပိုဒ် (၂)အား ရည်ညွှန်းမည့်အစား အပိုဒ် (၅)အား ရည်ညွှန်းနိုင်သည်။

(၂) အထက်စာပိုဒ် (၁) ပါအတိုင်း ထုတ်ဖော်ကြေညာထားသော နိုင်ငံများ၊ သို့မဟုတ် အပိုဒ် (၁) ပါအတိုင်း ထုတ်ပြန် အသိပေးထားသော နိုင်ငံများမှ လက်ရာများကို ဤနောက်ဆက်တွဲပါ သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း လိုက်နာပါမည်ဟု ထုတ်ဖော်ဝန်ခံ ပြောကြားထားခြင်း ပြုရမည်။

(၃) အပိုဒ် (၁) အရပြုလုပ်သော ထုတ်ဖော်ကြေညာချက် မှန်သမျှကို စာဖြင့် ရေးသားပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ အပ်နှံထားရမည်။ ထိုသို့ အပ်နှံသည့်နေ့မှ စ၍ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေရမည်။

သဘင်သည်များ၊ ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူများနှင့် အသံလွှင့်လုပ်ငန်းများ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များ

၁၉၆၁ ဥပဒေပညီလာခံ သဘောတူညီချက် အပိုဒ် (၁)

ဤသဘောတူညီချက်အရ ပေးအပ်ခဲ့သော ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုသည် စာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာများ မူပိုင်ခွင့် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်းကို မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ထိခိုက်ခြင်း မရှိစေရ။ ထိုနည်းတူစွာ ဤသဘောတူညီချက်ပါ အချက်များကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဆိုပါ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းကို မည်သည့်နည်းနှင့်မှ ထိပါးခြင်း မရှိစေရ။

အပိုဒ် (၂)

(၁) ဤသဘောတူညီချက်တွင် လာသည့် နိုင်ငံဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့် ဆိုသည်မှာ အောက်ပါတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ကာကွယ်မှု တောင်းခံသည့်အခါ ကာကွယ်မှု တောင်းဆိုသည့် စာချုပ်ဝင်

လူထုစိန်ဝင်း

တိုင်းပြည်ရှိ ပြည်တွင်းဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းကို ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။

(က) သဘင်သည်များသည် ၎င်းနိုင်ငံသားများဖြစ်ပြီး ၎င်းနိုင်ငံ နယ်နိမိတ်အတွင်းတွင် စတင် ဖန်တီးခြင်း၊ တင်ဆက်ကပြခြင်း၊ အသံလွှင့်ခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း။

(ခ) ဓာတ်ပြား ထုတ်လုပ်သူများသည် ၎င်းနိုင်ငံသားများဖြစ်ပြီး ၎င်းနိုင်ငံ နယ်နိမိတ် အတွင်းတွင် စတင်ဖန်တီးခြင်း၊ စတင်ထုတ်လုပ်ခြင်း။

(ဂ) အသံလွှင့်လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်း၏ ရုံးချုပ်ကို ၎င်းနိုင်ငံ နယ်နိမိတ်အတွင်းတွင် ထားရှိခြင်း၊ နိုင်ငံ နယ်နိမိတ် အတွင်းရှိ ထပ်ဆင့်ထုတ်လွှင့် စက်ရုံများမှ အသံလွှင့်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

(၂) နိုင်ငံဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်သည် ဤသဘောတူညီချက်တွင် ပြဋ္ဌာန်း၍ အာမခံချက်ပေးထားသော၊ ပြဋ္ဌာန်း၍ ကန့်သတ်ထားသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများနှင့်အညီ ဖြစ်စေရမည်။

အပိုဒ် (၃)

ဤသဘောတူညီချက်တွင် ဆိုလိုသည့် ...

(က) ‘သဘင်သည်များ’ ဆိုသည်မှာ သရုပ်ဆောင်များ၊ သီချင်းသည်များ၊ ဂီတတီးမှုတ်သူများ၊ ကချေသည်များနှင့် စာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာများကို သရုပ်ဆောင်သူများ၊ သီဆိုသူများ၊ ထုတ်လုပ်သူများ၊ သီဆိုဟောပြောသူ စာပြောဆရာများ၊ ပါဝင်ကပြသူများအကြား တစ်နည်းနည်းဖြင့် တင်ဆက်ကပြသူများ။

(ခ) ‘ဓာတ်ပြား’ ဆိုသည်မှာ တင်ဆက်ဖျော်ဖြေမှုတစ်ခုခုကို

နှုတ်ရေးသက်သက်ဖြင့်သာ၊ သို့မဟုတ် အခြားအသံများဖြင့်သာ စီမံထားသည့် အရာများ။

- (ဂ) ‘ဓာတ်ပြား ထုတ်လုပ်သူ’ ဆိုသည်မှာ တင်ဆက်ဖျော်ဖြေမှု တစ်ခုကို နှုတ်ရေး သက်သက်ဖြင့် သို့မဟုတ် အခြားအသံများဖြင့် ပထမဆုံး စတင်စီမံသူ သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့် ရှိသူများ။
- (ဃ) ‘ထုတ်ဝေခြင်း’ ဆိုသည်မှာ အများပြည်သူလူထုအား ဓာတ်ပြားများကို လျော်ကန်သင့်မြတ်သည့် အရေအတွက်ဖြင့် ဖြန့်ချိပေးခြင်းများ။
- (င) ‘ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်း’ ဆိုသည်မှာ မူရင်း စီမံထားချက်တစ်ခုကို ပုံတူကူးယူထုတ်လုပ်ခြင်းများ။
- (စ) ‘အသံလွှင့်ခြင်း’ ဆိုသည်မှာ အများပြည်သူလူထုထံသို့ အသံဖြစ်စေ အသံနှင့် အရုပ်ပါဖြစ်စေ ရောက်ရှိသွားစေရန် ကြိုးမဲ့ အသံလွှင့်ထုတ်လွှင့် ခြင်းနည်းဖြင့် ထုတ်လွှင့်ခြင်းများ။
- (ဆ) ‘ထပ်ဆင့်အသံလွှင့်ခြင်း’ ဆိုသည်မှာ အသံလွှင့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်၏ အသံလွှင့်ချက်များကို အခြားအသံလွှင့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်က တစ်ပြိုင်နက်တည်း အသံလွှင့်ပေးခြင်းများကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

အပိုဒ်(၄)

စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတိုင်းသည် သဘင်သည်များအား အောက်ပါသတ်မှတ်ချက်တစ်ခုခုနှင့် ညီညွတ်ခဲ့လျှင် နိုင်ငံ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ကို ပေးအပ်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။

- (က) ဖျော်ဖြေတင်ဆက်ခြင်းသည် အခြား စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံတစ်ခု၌ ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း။

လူထုစိန်ဝင်း

- (ခ) ဤသဘောတူညီချက်ပါ အပိုဒ် (၅)အရ ကာကွယ်မှု ပြုထားသည့် ဓာတ်ပြားထဲတွင် ထည့်သွင်းပါဝင်သော ဖျော်ဖြေတင်ဆက်မှု ဖြစ်ခြင်း။
- (ဂ) ဖျော်ဖြေတင်ဆက်မှုသည် ဓာတ်ပြားထဲတွင် ထည့်သွင်းထားခြင်း မဟုတ်သော်လည်း ဤသဘောတူညီချက်ပါ အပိုဒ် (၆)အရ ကာကွယ်မှုပြုထားသည့် အသံလွှင့် လုပ်ငန်းက ထုတ်လုပ်ခြင်း။

အပိုဒ် (၅)

- (၁) စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံတိုင်းသည် အောက်ပါ သတ်မှတ်ချက် တစ်ခုခုနှင့် ညီညွတ်ခဲ့လျှင် ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူအား နိုင်ငံဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ကို ပေးအပ်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။
- (က) ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူသည် အခြား စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံတစ်ခု၏ နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း။ (နိုင်ငံသားဖြစ်မှု သတ်မှတ်ချက်)
- (ခ) မူလအသံသွင်းယူမှုကို အခြား စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၌ ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း။ (လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု သတ်မှတ်ချက်)
- (ဂ) ဓာတ်ပြားကို အခြားစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၌ မူလ ထုတ်လုပ်ခဲ့ခြင်း။ (ထုတ်ဝေမှု သတ်မှတ်ချက်)
- (၂) စာချုပ်ဝင် မဟုတ်သော နိုင်ငံတစ်ခု၌ ဓာတ်ပြားကို ပထမထုတ်ဝေခဲ့သည် ဖြစ်သော်လည်း ထိုသို့ပထမအကြိမ် ထုတ်ဝေသည့်နေ့မှ ရက်ပေါင်း ၃၀အတွင်း အခြားစာချုပ်ဝင် နိုင်ငံတစ်ခုတွင်လည်း ထုတ်ဝေခြင်းပြုခဲ့လျှင် (တစ်ပြိုင်နက်တည်း ထုတ်ဝေခြင်း) စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံ၌ မူလ ထုတ်ဝေခြင်းဟု ယူဆနိုင်သည်။

(၃) ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အသိပေးအကြောင်းကြားစာ ပေးပို့ခြင်းအားဖြင့် စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံသည် ထုတ်ဝေမှု သတ်မှတ်ချက်ကို ဖြစ်စေ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု သတ်မှတ်ချက်ကိုဖြစ်စေ လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း မပြုနိုင်ကြောင်း ကြေညာခြင်း ပြုနိုင်သည်။ ယင်းသို့ အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်းကို စာချုပ် အတည်ပြုချိန်၊ လက်ခံချိန်၊ ပူးပေါင်းပါဝင်ချိန်၊ သို့တည်းမဟုတ် ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် တစ်ချိန်ချိန်တွင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်သည့် နောက် ၆ လကြာမြင့်သည့် အချိန်တွင် စတင် အကျိုးသက်ရောက်ခြင်း ရှိစေလိမ့်မည်။

အပိုဒ် (၆)

(၁) စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတိုင်းသည် အောက်ပါ သတ်မှတ်ချက် တစ်ခုနှင့် ညီညွတ်ခဲ့လျှင် အသံလွှင့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်အား နိုင်ငံဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့် ပေးအပ်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။

(က) အသံလွှင့်လုပ်ငန်း၏ ရုံးချုပ်သည် အခြား စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံ တစ်ခုတွင် တည်ရှိခြင်း။

(ခ) အသံလွှင့်ခြင်းလုပ်ငန်းကို အခြား စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ တစ်ခုတွင် တည်ရှိသည့် ထပ်ဆင့်လွှင့် စက်ရုံမှ ဆောင်ရွက်ခြင်း။

(၂) ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ အသိပေးအကြောင်းကြားစာ ပေးပို့ခြင်းအားဖြင့် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံသည် အခြား စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ရုံးချုပ်တည်ရှိပြီး ၎င်းနေရာရှိ ထပ်ဆင့်လွှင့် စက်ရုံမှ ထုတ်လွှင့်သော အသံလွှင့်ချက်ကိုသာလျှင် ကာကွယ်မှု ပြုလုပ်မည့်အကြောင်း ထုတ်ဖော်ကြေညာနိုင်သည်။ ယင်းသို့ အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်းကို စာချုပ် အတည်ပြုချိန်၊ လက်ခံချိန်၊ ပူးပေါင်းပါဝင်ချိန်၊ သို့တည်း

လူထုစိန်ဝင်း

မဟုတ် ယင်းတို့ ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် တစ်ချိန်ချိန်တွင် ပြုလုပ် နိုင်သည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်သည့် နောက် ၆လ ကြာမြင့်သည့် အချိန်တွင် စတင် အကျိုးသက်ရောက်ခြင်း ရှိစေလိမ့်မည်။

အပိုဒ် (၁၀)

ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူများသည် ၎င်းတို့၏ ဓာတ်ပြားများအား တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ ဖြစ်စေ ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် (၁၂)

ကုန်သွယ်ရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ထုတ်ဝေထားသော ဓာတ်ပြား တစ်ချပ်၊ သို့တည်းမဟုတ် ၎င်းဓာတ်ပြားကို ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ် ထားသော အရာအား အသံလွှင့်လုပ်ငန်းအတွက် တိုက်ရိုက် အသုံးပြုခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အများပြည်သူလူထုထံ ဆက်သွယ် ပေးပို့ခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့လျှင် အသုံးပြုသူက ဖျော်ဖြေတင်ဆက်မှုများ၊ သို့တည်းမဟုတ် ၂ဦးစလုံးအား တစ်ကြိမ်တည်းသော ထိုက်သင့် သည့် အခကြေးငွေကို ပေးရမည်။ ထိုအဖွဲ့များကြားတွင် သဘောတူညီချက် စာချုပ်မရှိဖြစ်ခဲ့လျှင် ယင်းအခကြေးငွေကို ခွဲဝေယူရေးဆိုင်ရာ စည်းကမ်းချက်များကို ပြည်တွင်းဥပဒေအရ ချမှတ်နိုင်သည်။

အပိုဒ် (၁၃)

အသံလွှင့်လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းများသည် အောက်ပါတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ခွင့်ပြုခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

- (က) ၎င်းတို့၏ အသံလွှင့်ချက်များအား ထပ်ဆင့် အသံလွှင့်ခြင်း၊
- (ခ) ၎င်းတို့၏ အသံလွှင့်ချက်များအား တစ်နည်းတစ်ဖုံ ပြုပြင်ဖန်တီး၍ အသံလွှင့်ခြင်း၊
- (ဂ) ထပ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း၊
 - (၁) ၎င်းတို့၏ အသံလွှင့်ချက်များအား ၎င်းတို့၏ သဘောတူညီချက် မရှိဘဲ တစ်နည်းတစ်ဖုံ ပြုပြင်ဖန်တီး၍ အသံလွှင့်ခြင်း၊
 - (၂) ၎င်းတို့၏ အသံလွှင့်ချက်များအား အပိုဒ် (၁၅)ပါ စည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ တစ်နည်းတစ်ဖုံ ပြုပြင်ဖန်တီး၍ အသံလွှင့်ရာ၌ ထပ်ဆင့်ထုတ်လွှင့်ခြင်းသည် အဆိုပါ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များတွင် ရည်ညွှန်းထားသည်များ နှင့်မတူ ခြားနား သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ထပ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ထားခြင်း၊
- (ဃ) ၎င်းတို့၏ ရုပ်မြင်သံကြား ထုတ်လွှင့်ချက်များကို ပြည်သူ လူထုအများအား ဆက်သွယ်ပေးပို့ရာ၌ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် ပြည်သူ လူအများ သွားလာဝင်ထွက်နိုင်သော နေရာများ၌ အခဝင်ကြေးယူ၍ ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်လျှင် မူပိုင်ခွင့် တောင်းဆိုသော နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်း ဥပဒေများအရ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ ချမှတ်ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

အပိုဒ် (၁၄)

ဤသဘောတူစာချုပ်အရ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးခြင်းသည်

- (က) တစ်နည်းတစ်ဖုံ ပြုပြင်ဖန်တီးခြင်းသည် ဓာတ်ပြားနှင့်

လူထုစိန်ဝင်း

ဓာတ်ပြားထဲတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သော တင်ဆက် ဖျော်ဖြေမှုများ၊

- (ခ) တင်ဆက်ဖျော်ဖြေမှု ပြုလုပ်ခြင်းသည် ဓာတ်ပြားထဲတွင် အပါအဝင် မဟုတ်သော တင်ဆက်ဖျော်ဖြေမှုများ၊
- (ဂ) အသံလွှင့်ရန်အတွက် အသံလွှင့်ခြင်းများ စသည်တို့ အတွက် ဖြစ်လျှင် ယင်းသို့ လုပ်ဆောင်သည့်နှစ်ကာလ အဆုံးမှ စတင်ရေတွက်ပါက အနှစ် ၂၀ ပြည့်ပြီးသည့် အချိန်ကာလအထိ တည်ရှိလိမ့်မည်။

အပိုဒ် (၁၅)

(၁) သဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့ဝင် မည်သည့်နိုင်ငံမဆို ၎င်း၏ ပြည်တွင်း ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများတွင် အောက်ပါ ကိစ္စရပ် များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သဘောတူစာချုပ်၌ အာမခံချက် ပေးထား သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုမှ ခြွင်းချက်များ ထားရှိပေးရမည်။

- (က) ကိုယ်ပိုင် ပုဂ္ဂလိက အသုံးပြုခြင်း၊
- (ခ) လတ်တလော ကိစ္စရပ်များကို သတင်းရေးသား ပေးပို့ ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကောက်နုတ်ချက်တိုများ အဖြစ် အသုံးပြုခြင်း၊
- (ဂ) အသံလွှင့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက ၎င်းကိုယ်ပိုင် အသံလွှင့်ရန်အတွက် ၎င်းကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းများကို သုံး၍ အချိန်အတန်မျှ တစ်နည်းတစ်ဖုံ ပြုပြင်ဖန်တီးမှု ပြုလုပ်ခြင်း၊
- (ဃ) သင်ကြားရေးနှင့် သိပ္ပံသုတေသန လုပ်ငန်းများအတွက် သက်သက် အသုံးပြုခြင်း၊
- (၂) ဤအပိုဒ်၏ စာပိုဒ် (၃) က မည်သို့ ဆိုထားသည်ပင် ဖြစ်စေကာမူ သဘောတူစာချုပ်ဝင် မည်သည့်နိုင်ငံမဆို တင်ဆက်

ဖျော်ဖြေသူများ၊ ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူများနှင့် အသံလွှင့် လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းများအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးရာ၌ ၎င်းတို့၏ ပြည်တွင်း ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများတွင် စာပေနှင့် အနုပညာ လက်ရာများမူပိုင်ခွင့်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ပေးသည့် နည်းတူ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပေးရမည်။ သို့သော်ငြားလည်း ကျင့်သုံးခြင်း မပြု မနေရ။ လိုင်စင်ကိုမူ ဤသဘောတူညီချက်စာချုပ်ပါ သတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီသည့် အတိုင်းအတာအထိသာ ထုတ်ပေးခြင်း ပြုရမည်။

ဖျော်ဖြေရေးလုပ်ငန်း (သဘင်လုပ်ငန်းများ)၊ ဓာတ်ပြားများနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ WIPO သဘောတူစာချုပ် WPPT (1996) ကို ၁၉၉၆ ခု၊ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ရက်နေ့မှာ ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ စာချုပ်မှာ သရုပ်ဆောင်များ၊ အဆိုတော်များနဲ့ ဂီတပညာရှင်များ စတဲ့ သဘင်လုပ်ငန်း ပညာသည်များနဲ့ ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူ များရဲ့ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်များနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရေးဆွဲချမှတ် ထားပါတယ်။

သဘင်ပညာသည်များနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဓာတ်ပြားထဲမှာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် စီးပွားရေး ရပိုင်ခွင့် ၎င်းမျိုး ပေးအပ် ထားပါတယ်။

- (၁) ထပ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း ရပိုင်ခွင့်။
- (၂) ဖြန့်ချိခြင်း ရပိုင်ခွင့်။
- (၃) ငှားရမ်းခြင်း ရပိုင်ခွင့်။
- (၄) ရယူသုံးစွဲခွင့်ပြုခြင်း ရပိုင်ခွင့်တို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ဒီရပိုင်ခွင့် အားလုံးဟာ တချို့သော ကန့်သတ်ချက်နဲ့ ခွဲခြားချက် များမှအပ သဘင်ပညာသည်များရဲ့ တစ်ဦးတည်းမူပိုင် ရပိုင် ခွင့်များ ဖြစ်ကြပါတယ်။

လူထုစိန်ဝင်း

(၁) ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်း ရပိုင်ခွင့်

ဓာတ်ပြားအား မည်သည့်သဏ္ဍာန် မည်သည့်ပုံစံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်နည်းဖြင့်သော် လည်းကောင်း ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုပိုင်ခွင့် အာဏာ ဖြစ်သည်။

(၂) ဖြန့်ချိခြင်း ရပိုင်ခွင့်

မူရင်း ဓာတ်ပြားနှင့် ကူးယူထားသော ဓာတ်ပြားများအား ပြည်သူ လူအများ လက်သို့ ရောက်ရှိစေရန် ရောင်းချခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှု ပြောင်းလဲခြင်း စသည်တို့အတွက် ခွင့်ပြုပိုင်ခွင့် အာဏာ ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။

(၃) ငှားရမ်းခြင်း ရပိုင်ခွင့်

သဘောတူ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများ၏ အမျိုးသား ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက် ရှိသည့်အတိုင်း မူရင်း ဓာတ်ပြားနှင့် ကူးယူထားသော ဓာတ်ပြားများအား ပြည်သူလူထုအများသို့ စီးပွားကုန်သွယ်ရေး အလို့ငှာ ငှားရမ်းခြင်းကို ခွင့်ပြုပိုင်ခွင့်အာဏာရှိခြင်းဖြစ်သည်။

(၄) ရယူသုံးစွဲခွင့်ပြုခြင်း ရပိုင်ခွင့်

ဓာတ်ပြားတွင် ပါရှိသော မည်သည့် ဖျော်ဖြေမှုကို မဆို ပြည်သူလူထု အများသည် မိမိတို့ ကြိုက်နှစ်သက်ရာ နေရာမှနေ၍ ကြိုက်နှစ်သက်ရာအချိန်တွင် ကြေးနန်း၊ သို့မဟုတ် ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းနည်းအားဖြင့် ရယူသုံးစွဲခွင့်ကို ခွင့်ပြုနိုင်သော အခွင့် အာဏာ ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။

ကိုယ်တိုင်တိုက်ရိုက် ဖျော်ဖြေခြင်း

Life Performance

လူကိုယ်တိုင်တိုက်ရိုက်ဖျော်ဖြေခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စများတွင်လည်း သဘင်ပညာသည်များသည် အောက်ပါ စီးပွားရေးရပိုင်ခွင့် ၃ရပ် ရှိသည်ဟု ချမှတ်ထားသည်။

- (၁) အသံလွှင့်ခြင်း ရပိုင်ခွင့်
- (၂) ပြည်သူလူအများအား ဆက်သွယ်တင်ပြခြင်း ရပိုင်ခွင့်
- (၃) ပြုပြင်စီမံတင်ဆက်မှု ရပိုင်ခွင့်

ထို့ပြင် သဘောတူစာချုပ်သည် သဘင်သည်များအား ဖျော်ဖြေသူအဖြစ် ဖော်ပြရန် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်နှင့် ဖျော်ဖြေသူ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိခိုက်စေသည့် ပုံပျက်ပန်းပျက်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အခြား ပြုပြင်ဖန်တီးခြင်း စသော လုပ်ရပ်များကို ကန့်ကွက်ပိုင်ခွင့်ဟူသည့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်များကိုလည်း ပေးအပ်သည်။

ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူများနှင့် သက်ဆိုင်၍လည်း သဘောတူစာချုပ်က ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ၄မျိုး (အားလုံး စီးပွားရေးဆိုင်ရာ)ကို ပေးအပ်ထားသည်။

- (၁) ထပ်ဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်
- (၂) ဖြန့်ချိရေးဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်
- (၃) ငှားရမ်းခြင်းဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်
- (၄) ရယူသုံးစွဲခွင့်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်

ငှားရပိုင်ခွင့် အားလုံးသည် အချို့သော ကန့်သတ်ချက်များနှင့် ခြွင်းချက်များမှအပ ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူများ၏ တစ်ဦးတည်းမူပိုင် ရပိုင်ခွင့်များဖြစ်သည်။

ဖျော်ဖြေသူများနှင့် ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူများဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် သဘောတူစာချုပ်သည် ကန့်သတ်ချက်များ၊ ခြွင်းချက်

လူထုစိန်ဝင်း

များမှအပ စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံတိုင်းသည် အခြားစာချုပ်ဝင် နိုင်ငံများမှ နိုင်ငံသားများအား မိမိတို့နိုင်ငံသားများ ရရှိခံစားခွင့်ရှိသည့် ရပိုင်ခွင့်များအတိုင်း ပေးအပ်ရမည်။

ထို့ပြင် စာချုပ်သည် သဘင်သည်များနှင့် ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူများအား ဓာတ်ပြားကို တိုက်ရိုက်၊ သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်အသုံးပြုခြင်း၊ စီးပွားရေးသဘောဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း၊ အသံလွှင့်ခြင်း၊ အများပြည်သူထံ ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်း စသော ကိစ္စရပ်များအတွက် တစ်ကြိမ်တည်းသော ထိုက်သင့်သည့် အခကြေးငွေခံစားရယူနိုင်စွမ်းကို ပေးအပ်ထားသည်။ သို့သော်ငြားလည်း မည်သည့် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံမဆို စာချုပ်၌ ခြွင်းချက်သဘော ပြုလုပ်ထားခြင်းမျိုး ရှိပါက ဤရပိုင်ခွင့်ကို ငြင်းပယ်နိုင်သည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း သက်တမ်းသည် အနည်းဆုံး နှစ် ၅၀ ဖြစ်ရမည်။

သဘောတူစာချုပ်တွင် ပေးအပ်ထားသော ရပိုင်ခွင့်များကို ခံစားခြင်း၊ ကျင့်သုံးခြင်းတို့အတွက် မည်သည့်တရားဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်းမျိုးမှ လိုအပ်ခြင်း မရှိစေရ။

သဘောတူစာချုပ်သည် သဘင်သည်များနှင့် ဓာတ်ပြားထုတ်လုပ်သူများက ၎င်းတို့ ရပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သင်္ကေတပြုခြင်းစသည့် နည်းစနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို လိမ်လည်လှည့်စား၍ အနိုင်ရယူခြင်း လုပ်ရပ်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ဥပဒေများ ပြုပေးရန် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများ၌ တာဝန်ရှိစေရမည်။ ထို့ပြင် သတင်းအချက်အလက်များကို ဖယ်ရှားခြင်း၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းဟူသော (ဥပမာအားဖြင့် သဘင်သည်၏ အမည်ကိုလည်းကောင်း၊ တင်ဆက်ဖျော်ဖြေမှုကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဓာတ်ပြား ထုတ်လုပ်သူကိုသော်လည်းကောင်း၊ လိုင်စင်ရယူခြင်း၊ ဉာဏ်ပူဇော်ခ တောင်းခံ

ခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်း စသည့် စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သော ဓာတ်ပြားကို သော်လည်းကောင်း၊) ကိစ္စများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ဥပဒေပြုလုပ် ပြဋ္ဌာန်းပေးရန်လည်း တာဝန်ရှိစေရမည်။

စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် သဘောတူစာချုပ်ကို ကျင့်သုံးလိုက်နာစေရန် လိုအပ်သော အာမခံချက်များကို ယင်းတို့နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေနှင့်အညီ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပေးစေရမည်။ အထူးသဖြင့် စာချုပ်ပါ အခွင့်အရေးများကို ချိုးဖောက်ခြင်းအား ထိရောက်သော အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်နိုင်ရန် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ ဥပဒေတွင် ကြပ်မတ်သော လုပ်ငန်းစဉ်များ ရှိနေစေရန် အာမခံရမည်။ အရေးယူဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရာ၌ ချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်တားဆီးရန် နည်းလမ်းများ ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ နောက်ထပ် ဖြစ်ပေါ်မလာစေရန် တားဆီးသော နည်းလမ်းများလည်း ပါဝင်ရမည်။ သဘောတူစာချုပ်ဝင် နိုင်ငံများက ညီလာခံတစ်ခု ပြုလုပ်ထားရှိပြီး သဘောတူစာချုပ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထို့ပြင် သဘောတူစာချုပ်နှင့် ပတ်သက်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်များကို WIPO အဖွဲ့၏ နိုင်ငံတကာဗျူရိုသို့ လွှဲအပ်ထားရမည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

ဝီပို(WIPO)၏ အဓိက တာဝန်ကြီးများတွင် ပါဝင်သည့် အချက် တစ်ချက်မှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများက ဉာဏပစ္စည်းဆိုင်ရာကိစ္စ ဖွံ့ဖြိုး ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ဖြစ်သည်။

စက်မှုပစ္စည်းနယ်ပယ်တွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာ၌ WIPO ၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်များမှာ...

(၁) ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ နည်းပညာဆိုင်ရာ ကိုယ့်အားကိုယ် ကိုးရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း တိုးတက်လာစေရန်အတွက် ယင်းနိုင်ငံများမှ နိုင်ငံသားတို့ ကိုယ်တိုင် မူပိုင်ပြုလုပ်နိုင်သည့် တီထွင်မှုများကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းများတွင် အရည်အသွေးနှင့် အရေအတွက်ပါ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်စေရန် အားပေးကူညီခြင်း။

(၂) နိုင်ငံခြား မူပိုင်နည်းပညာများ ရရှိရေး အခြေအနေ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ဆိုလိုသည်မှာ လက်ရှိ တည်ရှိနေသော အခြေအနေထက် ၎င်းတို့အတွက် ပို၍ အခွင့်သာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။

လူထုစိန်ဝင်း

(၃) ကုန်ပစ္စည်း အမှတ်တံဆိပ်နှင့်ဝန်ဆောင်မှု တံဆိပ်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး နည်းလမ်းများ သုံး၍ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ရေးတွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း တိုးတက် လာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း။

(၄) မူပိုင် မှတ်ပုံတင် စာရွက်စာတမ်းများတွင် ပါဝင်သော နည်းပညာဆိုင်ရာ သတင်းများကို အလွယ်တကူ ရယူနိုင်သော နည်းလမ်း ဖန်တီးပေး၍ ယင်းသတင်းများကို သုံးစွဲဖွယ် ရှိသူ များအား ဖြန့်ဝေပေးခြင်း။

အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်များ ရရှိရန်အတွက် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံ အများစုသည် ပြည်တွင်း ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ ခေတ်နှင့် လျော်ညီအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများ ခိုင်မာ အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်များကို လက်ခံခြင်း၊ အစိုးရ စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် ဥပဒေနယ်ပယ်တွင် ကျွမ်းကျင်သူများ ပိုမိုထားရှိခြင်း၊ စက်မှုပစ္စည်း သတင်း အချက် အလက် အထူးသဖြင့် မှတ်ပုံတင် စာရွက်စာတမ်းများကို ပို၍ လွယ်ကူစွာ ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့ လိုအပ်လျက် ရှိသည်။

WIPO ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် အဓိကအားဖြင့် အကြံ ပေးခြင်း၊ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်း၊ စာရွက်စာတမ်းနှင့် ပစ္စည်း ကိရိယာများ ပံ့ပိုးဖြည့်ဆည်းခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ အကြံ ပေးခြင်းကို WIPO ဝန်ထမ်းများနှင့် WIPO မှ ရွေးချယ်ပေးသော ကျွမ်းကျင်သူများက ဆောင်ရွက်သည်။ သို့တည်း မဟုတ် WIPO က စည်းရုံးလုပ်ဆောင်သော နိုင်ငံတကာ ညီလာခံများမှ တစ်ဆင့် ဖြစ်စေ ဆောင်ရွက်သည်။ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်းသည် တစ်ဦး ချင်း (လုပ်ငန်းခွင်သင်တန်း၊ လေ့လာရေး အလည်အပတ်ခရီး)၊ သို့တည်းမဟုတ် အဖွဲ့လိုက် (သင်တန်းများ၊ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲများ၊

အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ) စသဖြင့် ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို စိတ်ပါဝင်စားသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံမှာဖြစ်စေ၊ ဖွံ့ဖြိုးပြီး၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ အခြားနိုင်ငံတစ်ခုမှာ ဖြစ်စေ ပြုလုပ်နိုင်သည်။

ထိုလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်ကို WIPO ၏ ဘတ်ဂျက်မှ ဖြစ်စေ၊ အလှူရှင်နိုင်ငံများ (ဖွံ့ဖြိုးပြီး၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ) မှဖြစ်စေ၊ ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ် (UNDP)၊ ဥရောပ မှတ်ပုံတင်ရုံး (EFO) တို့ ပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများမှ ဖြစ်စေ ကျခံကြရမည်။ ထို့ပြင် လိုအပ်သော ရန်ပုံငွေကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ ကိုယ်တိုင်က ၎င်းတို့၏ ဘတ်ဂျက်မှဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးဌာနများမှ ထုတ်ပေးသော ထောက်ပံ့ငွေ၊ ချေးငွေများမှ ဖြစ်စေ ကုန်ကျခံခြင်းလည်း ရှိသည်။

ဆောင်ရွက်ချက် အားလုံးသည် စီမံချက်ကြီး တစ်ရပ်၊ သို့မဟုတ် နှစ်ရှည်စီမံကိန်းကြီး တစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်အောင် အတတ်နိုင်ဆုံး လုပ်ဆောင်ရမည်။ ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံ၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်အရ ယင်းနှင့် ပူးတွဲဆောင်ရွက်သော (နိုင်ငံစီမံချက်)၊ သို့တည်းမဟုတ် ဒေသတွင်းရှိ နိုင်ငံများ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော (ဒေသစီမံချက်) စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ၎င်း ‘ဖွံ့ဖြိုးရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု’များသည် WIPO ၏ ‘စက်မှုပစ္စည်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဖွံ့ဖြိုးမှု ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး အမြဲတမ်း ကော်မတီ’၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်း ကော်မတီအဖွဲ့သို့ မိမိဆန္ဒအလျောက် ဝင်လိုမှ ဝင်နိုင်သည်။ အဖွဲ့ဝင်ကြေးပေးရန် သတ်မှတ်ချက်လည်း မရှိပေ။ ၁၉၉၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီ ၁၇ရက်နေ့တွင် အဆိုပါ အမြဲတမ်း ကော်မတီ အဖွဲ့ဝင် ၁၂၂နိုင်ငံ ရှိသည်။

မူပိုင်ခွင့် ဆက်စပ်ရပိုင်ခွင့်များ ဆိုင်ရာတို့တွင် WIPO ၏ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် ရည်မှန်းချက်များမှာ...

လူထုစိန်ဝင်း

(၁) ယင်းနိုင်ငံများမှ နိုင်ငံသားများကိုယ်တိုင် ၎င်းတို့၏ အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှုကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် ဘာသာစကားဖြင့် ၎င်းတို့၏ လူမျိုး၊ လူမှုဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ၊ ယုံကြည်ချက် စသည်တို့နှင့် လျော်ညီစွာ စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုလက်ရာများ ဖန်တီးထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်လာစေရန် အားပေးခြင်း။

(၂) ပြည်တွင်းနှင့်ပြည်ပ မူပိုင်ခွင့် ပိုင်ရှင်များထံမှ ရရှိရန် လွယ်ကူချောမွေ့သော မူပိုင်ခွင့် သုံးစွဲခြင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာ ကို အခြေခံ၍ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၌ ဉာဏ်ဖန်တီးမှုများကို ပံ့ပိုး ကူညီပေးခြင်း။

(၃) ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံ အစိုးရများက မူပိုင်ခွင့်နှင့် ဆက်စပ် ရပိုင်ခွင့်များ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်း စသည်တို့ ကောင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်း များ ထူထောင်ခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းများတွင် အကူအညီ တောင်း ခံပါက ကူညီပံ့ပိုးခြင်း။

WIPO ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အဓိက အားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီသော စံပြု ဥပဒေကြမ်း များ ရေးဆွဲပေးခြင်း၊ မူပိုင်ခွင့်နှင့် ဆက်စပ်ရပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ကိစ္စ များအတွက် စုပေါင်းစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့အစည်းများ တည်ထောင် ခြင်းနှင့် ခေတ်နှင့်လျော်ညီအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း တို့ကို ကူညီ ခြင်း၊ ကွန်ပျူတာစနစ် ထူထောင်ရေးတွင် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကူညီခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

ထို့ပြင် WIPO သည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၌ စိတ်ပါဝင်စားမှု ရှိသော စာရေးဆရာများ၊ ဖျော်ဖြေရေးသမားများ၊ ထုတ်လုပ်သူ များ၊ ရှေ့နေများ၊ မူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ရုံးမှ အရာရှိများ၊ စုပေါင်း အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့မှ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ရဲနှင့် အကောက်ခွန်ဌာနမှ

အရာရှိများ၊ တရားရေးဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက်လည်း သင်တန်းများ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

သင်တန်းများကို သင်ကြားရေး ပုံစံများ၊ နှီးနှောဖလှယ်ပွဲများ၊ အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ ဒေသခွဲအဆင့်၊ ဒေသအဆင့်၊ ကမ္ဘာ့အဆင့် သတင်းအချက်အလက် ဖလှယ်ရေး အစည်းအဝေးများဖြင့် လုပ်ဆောင်ပြီး မူပိုင်ခွင့်နှင့် ဆက်စပ်ရပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ တက္ကသိုလ် သင်တန်းများ တက်ရောက်နိုင်ရန် ပညာသင်ထောက်ပံ့ကြေး ပေးခြင်း၊ ဖဲလိုးရှစ်များ ပေးခြင်း စသည်တို့လည်း စီစဉ် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

လိုအပ်သော ငွေကြေး အရင်းအမြစ်ကို WIPO ၏ ဘတ်ဂျက်နှင့် တစ်စုံတစ်ခုသော အတိုင်းအတာအထိ ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများထံမှ ရရှိသည်။

WIPO ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားလုံးကို ‘မူပိုင်ခွင့်နှင့် ဆက်စပ်ရပိုင်ခွင့် ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အမြဲတမ်း ကော်မတီ’ ၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ရသည်။ ဤကော်မတီသို့ ဆန္ဒအလျောက် ဝင်ခွင့်ရှိပြီး ဝင်ကြေးပေးရန် တာဝန်မရှိပေ။ ၁၉၉၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီ ၁၇ရက်နေ့အထိ အဖွဲ့ဝင်ဦးရေ ၁၀၉နိုင်ငံ ရှိသည်။

ထို့ပြင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် WIPO ၏ အခြား အကျိုးပြုလုပ်ငန်းတစ်ခုမှာ ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် WIPO အကယ်ဒမီ တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အကယ်ဒမီ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လောလောဆယ် ဖြစ်ပွားနေသော ဉာဏပစ္စည်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးအတွက် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှ အလတ်ဆင့်နှင့် အထက်ဆင့် အစိုးရအရာရှိများ၏ ပေါ်လစီရေးရာ မျက်နှာစုံညီ ဆွေးနွေးပွဲများကျင်းပပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးပွဲများကိုကို ဘာသာစကား ကွဲပြားမှု အခြေအနေ

လူထုစိန်ဝင်း

အရ ကျင်းပသည်။

WIPO၏ လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး အစီအစဉ်များတွင် WIPO ၏ စီမံမှုအောက်တွင် ရှိသော နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက် များဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ ပေးရုံသာမက WTOက စီမံအုပ်ချုပ်သော TRIPS သဘောတူစာချုပ်ပါ သတင်းအချက် အလက်များကိုလည်း ပေးအပ်သည်။ ထို့ပြင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ ဥပဒေများကို ဆိုင်ရာ TRIPS သဘောတူစာချုပ်ပါ အချက်များ နှင့် လိုက်လျောညီထွေ ရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရန် အတွက်လည်း ဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများကို အကြံပေးခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက် သည်။

မူပိုင်ခွင့် အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း

မူပိုင်ခွင့်နဲ့ပတ်သက်ပြီး အငြင်းပွားမှုများ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ ဖြစ်ပွားနေပါတယ်။ ဒီလို အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ နိုင်ငံအသီးသီးမှာရှိတဲ့ တရားရုံးအဆင့်ဆင့်ကို သွားနေရမယ်ဆိုရင် အချိန်လည်းကြာ ငွေကြေးအကုန်အကျလည်း များပါတယ်။ ဒီအဖြစ်ကို ရှောင်ရှားနိုင်ဖို့အတွက် WIPO က ဖျန်ဖြေညှိနှိုင်းရေးဌာနတစ်ခု ဖွဲ့စည်းထားပါတယ်။ (The WIPO Arbitration and Mediation Center) လို့ ခေါ်တဲ့ အဲဒီဌာနဟာ WIPO ရဲ့ နိုင်ငံတကာဗျူရိုထဲက အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီဌာနက ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး အငြင်းပွားတဲ့ ကိစ္စများကို စေ့စပ်ဖျန်ဖြေ ညှိနှိုင်းပေးပါတယ်။ အဲဒီလို ဆောင်ရွက်ရာမှာ အောက်ပါနည်းလမ်းများ အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပါတယ်။

ညှိနှိုင်းခြင်း (Mediation)

အငြင်းပွားတဲ့ အဖွဲ့ ၂ ဖွဲ့ကြား နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ကျေနပ်လက်ခံနိုင်တဲ့ သဘောတူညီချက်တစ်ရပ် ရရှိအောင် ညှိနှိုင်းစေ့စပ်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ညှိနှိုင်းပေးလို့ ရရှိတဲ့အဖြေဟာ စီရင်ချက်

လူထုစိန်ဝင်း

မဟုတ်ပါဘူး။ (Non-Binding Procedure) မလိုက်နာ မနေရ
မဟုတ်ပါဘူး။ လက်မခံ မလိုက်နာလိုက နေနိုင်ပါတယ်။

ဖျန်ဖြေခြင်း (Arbitration)

အငြင်းပွားမှုကို ဖျန်ဖြေသူ ခုံသမာဓိ (arbitrator) တစ်ဦးထံ
ဖြစ်စေ၊ ခုံသမာဓိ အများအပြား ပါဝင်တဲ့ ခုံသမာဓိအဖွဲ့ထံ ဖြစ်စေ
တင်ပြ အဆုံးအဖြတ်ရယူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ညှိနှိုင်းခြင်းနဲ့ မတူတာ
ကတော့ ခုံသမာဓိအဖွဲ့ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ စီရင်ချက် ဖြစ်တဲ့
အတွက် မလိုက်နာဘဲ နေလို့ မရပါဘူး။ မပျက်မကွက် လိုက်နာ
ရပါတယ်။

အကျဉ်းရုံး ဖျန်ဖြေခြင်း (Expedited Arbitration)

ခုံသမာဓိတစ်ဦး၊ ဒါမှမဟုတ် ခုံသမာဓိ အများအပြား ပါဝင်တဲ့
ခုံသမာဓိအဖွဲ့က အချိန်ကုန်သက်သာ၊ ရုံးစရိတ် သက်သာအောင်
အကျဉ်းရုံးပြီး အမြန်ဆုံး စီရင်ချက်ချပေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆက်တိုက်ညှိနှိုင်းခြင်း

နှစ်ဖက်သဘောတူ သတ်မှတ်ထားတဲ့ အချိန်ကာလတစ်ခု
အတွင်း စေ့စပ်ညှိနှိုင်းလို့ သဘောတူညီချက် မရရှိခဲ့ရင် ညှိနှိုင်း
ခြင်းနဲ့ ဖျန်ဖြေခြင်း နှစ်မျိုးပေါင်းစပ်ပြီး အဆက်မပြတ် ဆွေးနွေး
ညှိနှိုင်းခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအတိုင်း ဘယ်သူမဆို လူမျိုးမရွေး၊
နိုင်ငံမရွေး လုပ်ဆောင်နိုင်ပါတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းစဉ်များဟာ ဘယ်
နိုင်ငံက တရားဥပဒေနှင့်မဆို အသုံးပြုလို့ ရနိုင်အောင် WIPO
နိုင်ငံတကာဗျူရိုက ရေးဆွဲချမှတ်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလုပ်ထုံး
လုပ်နည်းများအတိုင်း ဘယ်နိုင်ငံမှာမဆို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါတယ်။

WIPO ရဲ့ ဒီအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်း

များဟာ-

- ၁။ အချိန်နှင့် ငွေကုန်ကြေးကျ သက်သာခြင်း၊
- ၂။ သက်ဆိုင်သူ ကာယကံရှင်များအနေနှင့် ကြိုက်နှစ်သက်ရာ ဥပဒေလမ်းကြောင်းနှင့် ဘာသာစကားကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ခွင့်ရှိခြင်း၊
- ၃။ ဆိုင်ရာ အငြင်းပွားသူများ၏ ဥပဒေ၊ ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့နှင့် လွတ်ကင်းစွာ ရှိနိုင်ခြင်း၊
- ၄။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းသူ၊ သို့မဟုတ် ခုံသမာဓိအဖွဲ့တွင် ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်သူများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း၊
- ၅။ လျှို့ဝှက်ချက်ကို စောင့်ထိန်းနိုင်ခြင်း၊
- ၆။ တစ်နေရာတည်းနှင့် ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း၊
- ၇။ ခုံသမာဓိ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ခဲ့လျှင် တစ်ခါတည်းနှင့် အပြီး သတ်သွားခြင်း၊
- ၈။ အငြင်းပွားမှုဖြစ်ပွားသော ကိစ္စ၏ ထူးခြားချက်များနှင့် ကိုက်ညီသည့် နည်းဥပဒေများနှင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေပါတယ်။

အငြင်းပွားမှုများကို WIPO ဖျန်ဖြေညှိနှိုင်းရေးဌာနက ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်ဖို့ နည်းလမ်း ၂သွယ်နဲ့ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါတယ်။ ပထမတစ်နည်းကတော့ ကန်ထရိုက်စာချုပ် ချုပ်ဆိုစဉ်ကတည်းက နောင်ပေါ်ပေါက်လာလတ္တံ့သော အငြင်းပွားမှုမှန်သမျှကို WIPO ညှိနှိုင်းဖျန်ဖြေရေးဌာန၏ အဆုံးအဖြတ်အတိုင်း လိုက်နာရမည် ဆိုတဲ့ စာပိုဒ်ထည့်သွင်းထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တစ်နည်းကတော့ အငြင်းပွားမှု ဖြစ်သောကိစ္စကို WIPO ညှိနှိုင်းဖျန်ဖြေရေး ဌာနက ဆုံးဖြတ်ပေးပါရန် နှစ်ဖက်သဘောတူညီချက် ပြုလုပ်၍ တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်တင်ပြချက်

နိုင်ငံတကာ အခြေအနေနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ ‘မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ’ တစ်ရပ် ပေါ်ထွက်မလာခင်မှာ မူပိုင်ခွင့်ကိစ္စများနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အကြမ်းဖျင်း သိရှိနိုင်ဖို့အတွက် World Intellectual Property Organisation (WIPO) Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) , World Trade Organisation (WTO) , The General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) စတဲ့ အဖွဲ့အစည်းများက ထုတ်ဝေတဲ့ စာအုပ်စာတမ်းများက ကောက်နုတ် မြန်မာပြန်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူထုစိန်ဝင်း

၇-၆-၂၀၀၂

- Living Color ကြော်ငြာနှင့် ဈေးဝယ်လမ်းညွှန်မဂ္ဂဇင်းတွင် ၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ ဇွန်လမှ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ မေလအထိ (၁၂)လ၊ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်နှင့် ဩဂုတ် (၂)လ၊ စုစုပေါင်း ၁၄လတိုင်တိုင် ဖော်ပြခဲ့သော ဆောင်းပါးများ ဖြစ်ပါသည်။

လူထုစိန်ဝင်း

အမှုကိစ္စ တင်သွင်းဖို့အတွက် အကြံပေးအဖွဲ့ကို WIPO က ဖွဲ့စည်းထားပါတယ်။ အဲဒီအဖွဲ့က အငြင်းပွားသူ ကာယကံရှင်များကို ညှိနှိုင်းဖျန်ဖြေရေးအဖွဲ့ထံ တင်ပြဖို့ နည်းလမ်းများကို ဆွေးနွေး အကြံပေးပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ညှိနှိုင်းဖျန်ဖြေရေးအဖွဲ့ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လိုက်နာအောင် ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ဖို့အတွက် ကြီးကြပ်စီမံသူ ခန့်ထားဖို့ လိုအပ်ပါက ခန့်ထားနိုင်အောင်လည်း ပြင်ဆင်ထားပါတယ်။ ၁၉၉၇ ခု၊ ဇန်နဝါရီ ၁ရက်နေ့အထိ WIPO မှာ ညှိနှိုင်းဖျန်ဖြေသူ စုစုပေါင်း ၆၂၀ ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံပေါင်း ၆၁ နိုင်ငံက ကျွမ်းကျင်သူများနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

WIPO ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ရယူခြင်းအတွက် ရုံးစရိတ်ကို အငြင်းပွားသူများက ပေးဆောင်ရပါတယ်။ ဘယ်ရွေ့ဘယ်မျှ ပေးရမယ်ဆိုတာက အငြင်းပွားတဲ့ အမှုကိစ္စပေါ်မှာ တည်ပါတယ်။ ငွေပမာဏကြီးရင် ကြီးသလောက် ရုံးစရိတ်က တက်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ဖို့အတွက် WIPO မှာ အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းထားပါတယ်။ ပထမအဖွဲ့က ဖျန်ဖြေရေးကောင်စီ (Arbitration Council) ဖြစ်ပြီး စီမံကိန်းနဲ့ ပေါ်လစီရေးရာများကို အကြံပေးပါတယ်။ နောက်တစ်ဖွဲ့က ဖျန်ဖြေရေး အတိုင်ပင်ခံ ကော်မရှင် (Arbitration Consultative Commission)ဖြစ်ပါတယ်။ ထူးခြားတဲ့ ကိစ္စရပ်များမှာ အကြံဉာဏ်ပေးခြင်း၊ ထင်မြင်ချက်ပေးခြင်း ပြုလုပ်ပါတယ်။ အဖွဲ့ နှစ်ဖွဲ့စလုံးမှာ ဆိုင်ရာဘာသာရပ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင်များ ပါဝင်ကြပါတယ်။ ကောင်စီမှာ ၆ နိုင်ငံက ပုဂ္ဂိုလ် ၆ဦး ပါပြီး ကော်မရှင်မှာတော့ ၂၆နိုင်ငံက ပုဂ္ဂိုလ် ၃၉ ဦးပါဝင်ပါတယ်ဆိုတာ ပြောရင်း ‘မူပိုင်ခွင့်’ ဆောင်းပါးများ နိဂုံးချုပ်လိုက်ပါတော့မယ်။

နိုင်ငံတိုင်း၊ နိုင်ငံတိုင်းမှာ ကိုယ်ပိုင်မှုပိုင်ခွင့် ဥပဒေတွေရှိသလို နိုင်ငံတကာ လိုက်နာကျင့်သုံးကြတဲ့ နိုင်ငံတကာမှုပိုင်ခွင့် သဘောတူစာချုပ်တွေလည်း အများအပြား ရှိပါတယ်။ အဓိကအကျဆုံး မှုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့ကြီးကတော့ ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ခံ

The World Intellectual Property Organization (WIPO)လို့ ခေါ်တဲ့ အဖွဲ့ကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဂျီနီဗာမြို့မှာ ဌာနချုပ်ထားရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးမှာ 'ဉာဏပစ္စည်း' ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကို နိုင်ငံအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် မြှင့်တင်ရန်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတာဖြစ်ပါတယ်။

၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ၂၀ ရက်နေ့အထိ ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးတဲ့ နိုင်ငံပေါင်း ၁၆၁ နိုင်ငံ ရှိပါတယ်။

မှုပိုင်ခွင့်

လူထုစိန်ခင်း